БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 165 (13481)
1971 оной июлиин 15, четверг

Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

НЮТАГАЙ СОВЕДЭЙ ҮҮРГЭ ЕХЭ

Шэнээр һунгагдаһан республикымнай нютагай Соведүүд ажалай ба по-тическэ туйлай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда ажал ябуулгаяа эхилбэ. ПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр зэбсэгжэһэн манай республи-н аймагуудай, районуудай, городуудай, сельскэ, сомоной болон посел-Соведүүд өөһэдынгөө хүдэлмэриие нилээд һайжаруулаа. Арадайнгаа ахын али бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ, ажахынуудай абаһан уялгаяа ргэхэ, хараалһан түсэбөө бэелүүлхэ хэрэгтэ бага бэшэ нүлөө үзүүлдэг лоо. Энэ талаар Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинууд, депутадууд ехэ гэ дүүргэнэ. Нютагай Соведүүдэй эрхэ ба уялганууд улам бүри үргэжөө. омышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэриин, культурна байгуулалтын, дай гэгээрэл ба элүүрые хамгаалгын, ажалшадай алибаа эрилтэнүүдые галгын шухалын шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ нютагай Сове-үүд маша ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болонхой.

Нютагай Соведүүдэй хүдэлмэри саашадань улам бүри һайжаруулха ту-й тон ехэ шанартай тогтоолнууд һүүлэй үедэ баталан абтаһан бай-. Энэ «Ажалшадай депутадуудай сельскэ ба поселково Соведүүдэй хү-мэри һайжаруулха тухай», мүн «Ажалшадай депутадуудай районуудай городуудай Соведүүдэй хүдэлмэри саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд ай» КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоолнууд нютагай Соведүүдэй лмэри эрид һайжаруулха хэрэгтэ илангаяа ехэ удха шанартай байна. тогтоолнуудые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхын тула тодорхой хэмжээ уялганууд хараалагданхай. Эдэ тогтоолнуудые бэелүүлэн, ажал хүдэлмэ-ее амжалта туйлажа байһан нютагай Соведүүдые тоолохо болоо һаа, публика дотор олон бии. Нютагай түрүү Соведүүдэй ажал ябуулгын эл һайшаалтай талань юуб гэхэдэ, тэдэ эмхидхэлэй хүдэлмэри шада-бэрхээр ябуулна, сесси дээрээ, гүйсэдкомойнгоо заседани дээрэ шуха-асуудалнуудые зүбшэн хэлсээд, баталан абаһан тогтоолоо заабол бэе-лхэ тушаа ехэ үүсхэл оролдолго гаргана. Энэ хэрэгтэ саг үргэлжын иссинууд, депутадууд эдэбхитэйгээр хабаадуулагдана. Ажал хүдэлмэ-э нигэжэ эмхидхэхэдээ, нютагай Соведүүд, жэшээлхэдэ, колхоз, совхо-дай экономико хүгжөөхэ, культурна дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ ехэ һайн өө үзүүлнэ.

Жэшээнь, Бэшүүрэй аймагай Шанагын сомоной Соведэй хүдэлмэриин үү дүй дүршэл тухай эндэ хэлэлтэй болоно (гүйсэдкомойнь түрүүлэгшэ эр Тогошиев Д. Ц.). Сомоной Совет эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэри эрид жаруулха талаар хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абанхай, ажахын болон иально-культурна байгуулалтын асуудалнуудые шиидхэхэ талаар Со-тэ олгогдоһон эрхэеэ шадамар бэрхээр хэрэглэнэ. Тиимэһээ тэндэхи хозойнгоо, промышленна предприятинуудай, мүн бусад эмхи зургаа-дай хүдэлмэридэ һайн нүлөө үзүүлнэ. Тэндэхи Бодонгуудай совхоз муу ээр хүдэлжэ байнхай. Үйлэдбэринь амжалтатайгаар урагшаа дабшажа на. 1970 ондо совхоз хангалтатайгаар хүдэлжэ, ороохо таряа, үбһэ оо, силос бэлдэхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Адууһа малай үбэлжэлгэ у бэшээр үнгэрөө. Жэлэй үрэ дүн согсолходо, совхоз, олзотой гараһан йха юм. 1971 оной түрүүшын кварталдашье мяха абаха түсэбөө дүүр-хэй. Эдэ бүхы хэрэгүүдтэ сомоной Соведэй бага бэшэ үүргэ бии.

Тэрэшэлэн Загарайн аймагай Элхиин сельскэ Соведэй, Захааминай ай-ай Дутэлүүрэй сомоной Соведэй, Мухар-Шэбэрэй аймагай Хонхолын льскэ Соведэй хүдэлмэриин дүй дүршэл дээрэһээ харахада, үүсхэл орол-го гаргадаг, солбон шударгыгаар ажалладаг, даалгагдаһан ехэ үүргэеэ, юусалгаяа бүхы депутадуудай гүнзэгыгөөр мэдэрдэг газартал амжалта лагдана. Үнэхөөрөөшье, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой нһөө хойшо амжалтатайгаар хүдэлжэ байһандань, республика соогоо тай түрүү ажахынуудай нэгэн болоһондонь тэндэхи Хонхолын сельскэ ведэй үүсхэл оролдолго эли тодоор харагдана гэхэдэ буруу болохогүй йна бшуу.

Мүнөө хүдөө ажахыда ехэ харюусалгатай хүдэлмэриин хаһа саг эд байна. Энэ жэлдэ ороохо тарянайшье, үбһэ ногоонойшье, овощ, таабхыншье муу бэшэ ургаса абтахаар хүлеэгдэнэ. Бүхы аймагуудта хуу үбһэ хуряалга эхилэнхэй. Тиимэһээ тэжээл бэлэдхэлгэ хадаа шу-ын шухала хүдэлмэри, мүнөөдэрэй дайшалхы зорилго болонхой. Энэ дэ колхоз, совхоз бүхэн, бригада ба отделени бүхэн, гүүртэ ба отара хэн адууһа малдаа бардам хүрэхэ бүдүүншье, шэмэтэйшье, шүүһэтэй-е тэжээл хүсэдөөр бэлдэхэ дүүрэн арга боломжотой. Иимэ баян арга ломжые шадамараар хэрэглэхэ тухай асуудал тон хурсаар табигдана. эдэ нютагай Соведүүд өөһэдынгөө ехэ үүргэ, харюусалга харуулха бо-но.

МОНГОЛОЙ ХҮДӨӨ ЗОНДО АЙЛШАЛАН ОШОБО

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэ-шүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косы-гин түрүүтэй совет партийно-пра-вительственна делегаци июлиин 13-да Монголой хүдөө зондо айлшалан ошобо. Түбэй аймагай «Сүхэ-Баатарай зам» гэһэн хүдөө ажахын ажаанай гэшүүд айлшадаа хани нүхэрэй унаар угтаба.

МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи сек-ретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, секретарь Н. Жагварал ... нүхэдтэй хамта ябалсаба.

Арад зонтой, хамжаанай ба ай-магай хүтэлбэрилэгшэдтэй хани оной хөөрэлдөөн болобо. Һайнаар ... һанайнь түлөө үнэн зүрхэнэйн-гөө баяр А. Н. Косыгин хүргөөд, МНРП-гэй XVI съездын табиһан зорилгонуудые шиидхэхэдээ ехэ амжалта туйлахыень монгол нү-хэдтөө хүсэбэ.

Совет партийно-правительствен-на делегациин гэшүүн, КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секре-тарь А. У. Модогоев КПСС-эй Буряадай обкомһоо, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Прези-диумһээ, Министрнүүдэй Соведһээ МНРП-гэй нэгэдэхи съездын боло-һон, Монголой революциин вождь Д. Сүхэ-Баатарай, тэрэнэй дүтын нүхэр Х. Чойбалсанай ажаһууһан Хяагта городтохи гэрнүүдэй маке-дүүдые Улаан-Баатарай револю-циин музейдэ бэлэг болгожо ба-рюулба.

МНРП-гэй ЦК-да, МНР-эй Министрнүүдэй Соведтэ хөөрэлдөөн болоо

УЛААН-БААТАР (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин түрүүтэй Советскэ Союзай партийно-правительственна делегациин хөөрэлдөөн МНРП-гэй Центральна Комитедтэ, МНР-эй Министрнүүдэй Соведтэ июлиин 13-да болобо.

Монгол талаһаа — Ю. Цеденбал, Ж. Самбу, Д. Моломжамц, Ц. ...арсүрэн, Н. Жагварал, Д. ...йдар, Б. Лхамсүрэн болон бусад ...ан тушаалта нюурнууд хөөрэл-дөөндэ хабаадалсаба.

Монгол-совет харилсаа холбооной асуудалнууд, хоёр талые һонирхуулжа байгаа бусадшье асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байба.

Үнэн зүрхэнэй, хани халуун оршон байдалда, бэе бэеэ хүсэдөөр ойлголсолгын, монгол-совет шалгагдамал һайн һайхан заншалай ёһоор тэрэ хөөрэлдөөн үнгэрбэ.

МНРП-гэй Центральна Комитет, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиум, Министрнүүдэй Совет Совет партийно-правительственна делегациин хүндэлэлдэ үдын уулзалга эмхидхэбэ.

Совет партийно-правительственна делегаци Эхэ ороноо бусахаа мордобо

УЛААН-БААТАР. Июлиин 14. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин түрүүтэй совет партийно-правительственна делегаци Эхэ ороноо бусахаа Улаан-Баатарһаа мүнөөдэр мордобо.

МНРП-гэй ЦК-гай, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй уряалаар тэрэ делегаци Монголой Арадай Революциин 50 жэлэй ойн һайндэрлэлгэдэ хабаадалсаба.

Ургаса хуряалгада габшагай бэлэдхэл

АЛМА-АТА. Казахстанда таряа хуряалгын дүтэлхэ бүриинь, шэнэ элеваторнуудай ашаглалгада ороһон тухай мэдээнүүд улам олоороо абтана. Мүнөө жэл тэдэнэй багтамжань 200 мянган тонноор ехэ болобо.

— Таряа хадагалха найдамтай һайн газарнууднай олон болобо,— гэжэ Казахстанай бэлэдхэлэй министр М. Д. Даиров ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, мэдүүлбэ. Республикын эгээн залуу Тургайн областьдо элеваторнууд олоор баригдаба. Эндэхи Дэрһэтын элеваторто 18 мянган тонно ороохон багтаха, үшөө нэгэ корпус ашаглалгада оруулагдаба. Кустанайскa областиин Джетыгаринска элеваторай багтамжань баһал тэды шэнээн нэмэбэ.

Республикын бусадшье областьнуудта томо томо хэдэн элеватор бэлэн болохоёо байна. Ороохо тушаажа абаха, хадагалха ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха мүнөөнэй оньһото һайн түхеэрэлгэ элеваторнуудта табигдана.

СОВЕТ-АМЕРИКАН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Ядерна тэсэрэлгэ амгалан зорилгоор ашаглаха тушаа совет-американ хөөрэлдөөнүүд тэндэ эхилбэ. 1969 оной апрельдэ — Венэдэ, 1970 оной февральда — Москвада СССР ба США-гай хоорондо хэгдэһэн хөөрэлдөөнүүдэй, үргэлжэлэлынь мүнөөнэй хөөрэлдөөн болоно.

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДОРЮУН АЛХАМ

ЭРШЭТЭ АЖАЛАЙ ОХИН

— Хони хайшалалгамнай түлэг дундаа ябажа байна. Ошожо харахадамнайшье болохо. Бүхыдөө 12.300 хонин хайшалагдаха юм. Һүүлэй мэдээгээр 5600 хониной ноохон хайшалагдажа үрдигдөө,—гээд Эрхирэгэй совхозой директор нүхэр Пахеев столойнгоо һугалга соохоо саарһа, дансануудаа гаргажа, социалис мүрысөөнэйнгөө дүнгүүдтэй танилсуулаа һэн.

Асагадай пунктда хүрэжэ ерэхэдэмнай, хониной нооһо хайшалагшад үдэрэйнгөө сайлалгаһаа һаял гаранхай, түлэг дундаа ажаллажа байбад. Ута дал доро тодхогдоһон 21 хайшын шэнгэхэн эшхэрээн, хүн зоной хүхюу зугаа һүлэмхеэр дуулдана. Хайшалагшад асарһан хониинойнгоо нооһыень түргэн хуулажа үрдихын тула аһан шадалаараа оролдоно хэбэртэй, үргэн ута наар дээрэ тухагүй бүгдэгэшэлдэнэ. Эдэнэрэй туха сүлөөгүй ажаллажа байһаар, хэншьеб:

— Иннокентий Евсюковой хонид ерээ,—гэжэ шангаар ооглобо.

— Тарганаар ондо ороһон, хайшалхадашье амар байха аабза, —гээд залуу хайшалагша Федосья Тогмитова хэниеешьеб дэмжэн харюусаба (1-дэхи зураг). Энэ нүхэрнай үдэртөө 30—40 хони таһалгаряагүй хайшалдаг юм. Тиимэһээ эндэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ онсо шалгарна. Мүн тиихэдэ М. Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникумэй студентка Цырегма Чимитдоржиева хани нүхэдһөө дутуугүй хайшална (2-дохи зураг).

Мүнөө эндэхи нооһоной пунктын хайшалагшад «сагаан алта» хуряаха халуун хаһаяа түргэн саг соо үнгэргэхөөр бии хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байнхай.

К. ГАБАЕВАЙ фото.

Ногоон „дайсадтай" тэмсэнэ

ХОРИ. Ниитынгээ адууһа мал бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хангажа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлэн, хүдөө ажахын продуктнуудые бүри элбэг дэлбэгээр абахын тула Үдын совхозой ажалшад горитойхон хүдэлмэри ябуулжа байнхай.

Мүнөө үедэ тус ажахын Доодо-Гол, Баян-Гол, Удинск гэжэ газартахи 280-яад гектар кукурузын полидо зурууд хоорондын элдүүрилгэ түлэг дундаа ябуулагдана. Иигэжэ бог буртаг үбһыень саг дарыдань усадхаһанай ашаар дурсагдагша ажахын механизаторнууд малай шэмэтэ тэжээл—кукурузын ногоон эшэ набша бүри ехээр хуряажа абахаар хараална.

Манай корр.

ХАХАД ЖЭЛЫЕ ХАБА ЕХЭТЭЙГЭЭР

Гэр барилгын Улаан-Үдын комбинадай коллектив Москва, Ленинград городуудай промышленностиин хүдэлмэришэдэй жэшээгээр шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилго урдаа табиһан байна.

Бии байгаа техникэ, түхеэрэлгээ ашагтай һайнаар хэрэглэһэнэй, хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлһэнэй ашаар 1971 оной түсэбые декабриин 20 болотор дүүргэхэ, даабариһаа гадуур 3561 дүрбэлжэн метр байрын талмай ашаглалгада оруулха гэжэ тэдэнэр хараалһан юм.

Жэлэй түрүүшын хахад дүүрэбэ. Гэр баригшад энэ туршада хэр ажаллажа гараа гээшэб? Хахад жэлэй үрэ дүн һайн. Барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ түсэб 116 процент дүүргэгдэө. Даабариһаа гадуур 1817 дүрбэлжэн метр байрын талмай ашаглалгада тушаагдаба. Гэр байра барижа дүүргэхэ талаар абтаһан социалис уялга урагшатайгаар дүүргэгдэжэ байна.

Барилгын талмай, цехүүдтэ шэнэ онол арга хэрэглэгдэнэ. Комбинадай түрүү бригаданууд ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, түрүү дүй дүршэл хэрэглэжэ байна. Сергей Николаевич Батаровай даадаг бригада комбинат соогоо суутай юм. Бригадын гэшүүд һара бүри даабаряа 125—130 процент дүүргэдэг болоһоор үнинэй. Хабсаргамал түмэр-бетон зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг энэ бригадын продукциин шанар һайн. 12 хүнһөө бүридэһэн бригада партиин XXIV съездын нэрэмжэтэй юм.

Үндэр энэ нэрэ зэргэеэ бодото ажалаараа харюулха, продукциин шанар һайжаруулха гэһэн зорилгоёо тэдэнэр дүүргэжэ байнхай. Хабсаргамал зүйлнүүдые саг соонь үйлэдбэрилэн гаргажа, гэр бодхожо байгаа бригадануудые хэрэгтэй материалаар таһалгаряагүй хангана. Бригадын гэшүүд Галина Васильевна Тараканoвская, Валерий Чимитович Пурбуев, Тамара Алексеевна Ляхова дүй дүршэлтэй, бэрхэ хүдэлмэришэд болонхой.

Вениамин Иудович Янкелевичэй даадаг бригада гэрэй досоо талын ажал дүүргэдэг юм. Тэдэнэй хүсөөр олон гэр штукатуриладаһан, шэрдэгдэһэн байна. Оньһожоруулгын жэжэ бужа хэрэгсэлнүүдые хэрэглэһэнэй ашаар ажалайнгаа бүтээсэ ехээр дээшэлүүлээ. Бригадынь 35 гэшүүд булта мэргэжэлээ һайнаар шудаланхай. Шэрдэгшэд штукатурщигай ажал, штукатурщигууд шэрдэгшын ажал һаадгүй һайнаар дүүргэдэг.

Хүндэ, хүнгэншье түмэр-бетон зүйлнүүдые хэдэг, мүн комбинадай бусад цехүүдэй коллективүүд хахад жэлэй даабариие амжалтатайгаар дүүргэө. Ажалай бүтээсэ абаһан социалис уялга соо хараалагдаһанай ёһоор дээшэлүүлэгдэжэ байна. Хахад жэлэй туршада продукциин өөрынь үнэ сэн горитойгоор хямдаруулагдаа, урлан нарижуулгын олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэө.

Томо панелеэр баригдаһан гэрнүүд ганса Улаан-Үдын үйлсэ, шэнэ кварталнуудые гоёон шэмэглэнэ бэшэ. Һүүлэй үедэ иимэ гэрнүүд республикымнай хүдөө тосхонуудта урган бодожо байнхай. Комбинадай коллектив жэлэй түрүүшын хахадай туршада Хэжэнгэ тосхондо ажаһуудалай эрилтэ хангаха комбинат ашаглалгада тушааба. Загарайн аймагай Шэнэ-Бэрээн тосхондо томо панелеэр хэдэн гэр баригдаа. Эндэ хахад жэлэй даабариһаа гадуур 60 байратай гэр ашаглалгада тушаагдаа. Тэндэнь Шэнэ-Бэрээнэй заһабариин механическа заводой хүдэлмэришэд нүүн оронхой.

Комбинадай барилгашад-хабсаргагшад Улаан-Үдын 18-дахи кварталда хэдэн шэнэ гэр бодхожо байна. Тэдэнэй нэгэн—120 байратай гэр һаяар ашаглалгада тушаагдахань. Мүн городой Железнодорожно райондо баригдажа байгаа 80 байратай гэр дүүргүүтэй болоо. Эндэнь Буряадай барилгын управлениин хүдэлмэришэд нүүн орохо юм. Буряадай модо болбосоруулгын, мебелиин комбинадай захилаар баригдажа байһан гэр мүн лэ саг болзор соогоо ашаглалгада тушаагдаха байна.

С. АЮШЕЕВА.

ВЛКСМ-эй ОБКОМДО

Хаһа саг соонь, шанар һайнтайгаар тэжээл бэлэдхэлгээ үнгэргэхэ зорилгоор Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой комсомолшууд болон залуушуулай гаргаһан үүсхэл тухай

Ниитынгээ адууһа малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые хаһа саг соонь, шанар һайнтайгаар үнгэргэхэ зорилгоор Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой комсомолшууд болон залуушуулай гаргаһан үүсхэлые һайшааха гэһэн тогтоол ВЛКСМ-эй обкомой бюро абаа.

Тиихэ зуураа, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой комсомолшууд болон залуушуулай хандалга бэшэгые республикын комсомолшууд болон залуу үетэнэй дунда зүбшэн хэлсэлгэ энэ гэһээр эмхидхэжэ, ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэлгэдэ залуушуулые олоор, эдэбхитэйгээр хабаадуулха, тэдэнэй дунда социалис мүрысөө үргэнеэр дэлгэрүүлхэ хүдэлмэри ябуулхыень ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горком, райкомууд болон комсомолой комитедүүдые, эхин организацинуудые ВЛКСМ-эй обкомой бюро уялгалаа. Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ комсомол-залуушуулай звенонуудые олоор эмхидхэхэ, тэдэнние хоороидонь мүрысүүлэн хүдэлгэхэ, тэрэ зорилгоор ойрын үдэрнүүдтэ социалис мүрысөөнэй гурим зохёохыень комсомолой организацинуудта дурадхагдаба.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадагшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөө хүтэлбэрилхэ тусхай штаб ВЛКСМ-эй обкомой дэргэдэ байгуулагдаба. Тэрэ штабай түрүүлэгшээр ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь М. Ф. Маханов баталагдаа. Тиигээд иимэ штабуудые ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горкомой, мүн райкомуудай дэргэдэ байгуулхыень һанамжалба.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ—КОМСОМОЛОЙ ХАБААДАХА ДАЙШАЛХЫ ХЭРЭГ

Колхоз, совхозуудай комсомольско бүхы организацинуудта, комсомол-залуушуулай коллективүүдтэ, республикын бүхы комсомолшууд болон залуушуулда хандаһан Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой комсомолой организациин гэшүүдэй

НЭЭМЭЛ БЭШЭГ

Хүндэтэ нүхэд!

Ниитын адууһа малһаа абтадаг ашаг шэмэ эрид шууд дээшэлүүлхэ ехэ зорилго КПСС-эй XXIV съездын абаһан Директивэнүүд дотор табигдаба. Энэ хадаа манда сэхэ хабаатай шухалын шухала хэрэг мүн. Энэ зорилго амжалтатайгаар шиидхэхын тула колхоз, совхозуудайнгаа бүхы арга боломжонуудые элсүүлхэ ёһотой болонобди. Мал ажал улам хүгжөөлгэ хадаа түбхын түрүүндэ бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэлгэһээ болохо байна бшуу.

Хүдөө нютагай байдалаар болоходоо, эгээ мүнөө үбһэ хуряалгаһаа шухала хүдэлмэри үгыл гээшэ. Хамаг хэрэгые тэжээл лэ шиидхэхэ байна ха юм. Тэрэнэйл хэмжээн болон шанарһаань ниитын һүрэгэй ашаг шэмын дээшэлсэ, малай үдэсэнь, ажахын олзын ургалта дулдыдаха зэргэтэй ха юм. Үнинэйшье иимэ һайнаар республика доторнай ногоон ургаагүй даа. Гэбэшье һүри болоогүй ногооe малай тэжээл гэжэ тоолохонь арай эртэ бшуу. Ургаһан ногоогоо дууһан сабшажа абаха гээшэ хүдөөгэй ажалшадай, илангаяа комсомолшууд болон залуушуулай шиидхэхэ зорилго болоно.

Бидэ, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой комсомолшууд болон залуушуул, арга боломжонуудые һайса шэнжэлжэ үзөөд байхадаа, ажахыгаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хангаха зорилгоор иимэ тодорхой түсэб хараалаабди.

Үбһэ хуряалгада эмхитэйгээр орожо, тон богони болзор соо, һайн шанартайгаар 15000 центнер үбһэ, горох ба обёос холижо тариһан газарһаа 5000 центнер тэжээл һүриилжэ абаха, 3000 центнер үбһэ прессээр даража багсалха, 700 центнер набшаһата тэжээл суглуулха, 500 центнер сенаж дараха, 100 центнер ногооной гурил татаха гэжэ бидэнэр бэеэ уялгалбабди.

Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула колхоздоо тэжээл бэлэдхэлгын комсомол-залуушуулай 11 бригада болон звено эмхидхээбди. Эдэ коллективүүд үбһэ хуряалгын техникээр, зэмсэгээр, гар болон морин унаагай хэрэгсэлээр, һүрилхэ, үбһэ суглуулха, шэрэхэ түхеэрэлгэнүүдээр, прессүүдээр сүм хангагданхай.

Габшагай бушуугаар хүдэлхэ гэһэн гол хүсэлэнтэйбди. Тиимэһээ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ, зэр зэмсэг болон техникэеэ заашье һамшаахагүй, миин байлгахагүй, бүтээсэ ехэтэйгээр тэдэнние ашаглаха, хэһэн хүдэлмэридөө яаха арагүй шуналтайгаар хандаха болонобди.

Тэжээл бэлэдхэлгын гол хүдэлмэриие 25—30 үдэрэй туршада дүүргэхэ гэһэн түсэбтэй гээшэбди. Тэжээл бэлэдхэлгэ гээшэмнай гарай ажалгүйгөөр бүтэхэ хэрэг бэшэ. Тиимэһээ колхозойнгоо хүдэлжэ шадамаар хүнүүдые, һурагшадые, шефүүдээ субботник, воскресник соносхожо, мандаа хамһалсажа байгыт гэжэ уряалаабди. Колхозоймнай тосхон 25 хуби болгон хубаагданхай. Тэрэ бүхэн өөрын тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэ даабаритай. Энээхэн бага болзор соо үрдихэ гээшэ ганса техникэ һайнаар ашаглалгаһаа болохо бэшэ. Үбһэндэ ябагшадые материальна, моральнашье талаарнь али болохоор һайнаар урмашуулха хэрэгтэй.

Тэжээл бэлэдхэлгын хаһада ажахын бригада, звено бүхэнэй хоорондо социалис мүрысөөн эмхидхэгдэхэ. Тэрэнэй дүн 7 хоног бүхэндэ гаргагдажа байха. Тиихэдэ августын 20-до эсэсэй дүн согсологдожо соносхогдохо юм. Комсомол-залуушуулай эрхимлэһэн звенодо колхозой правлениин, парткомой ба ВЛКСМ-эй комитедэй дамжуулгын Улаан туг 100 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаха. 2-дохи, 3-дахи һуури эзэлэгшэ звенонууд дамжуулгын вымпелдэ хүртэхэ. Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ онсо шалгарһан хүнүүдтэ Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэг, мүнгэн шан гэхэшэлэн барюулагдаха, тэдэнэй дүрэ зураг колхозой Хүндэлэлэй самбарта табигдаха байна.

Хүдэлмэриин түсэб табиха үедөө колхозой хүтэлбэрилэгшэд болон комсомолой комитет хадаа тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадажа ябаһан хүнүүдэй культурно-ажаһуудалай эрилтые хангаха асуудал мүн лэ хараадаа абалсаа. Колхозой автоклубай үбһэшэдтэ айлшалха график табигданхай. Иигэжэ хээрэ хүдэлэгшэд газетэ, журнал, ном һудар уншаха, һонин лекци шагнаха, медицинскэ туһаламжа абаха, концерт болон киношье хараха аргатай байха.

Манай үүсхэлые дэмжэхыень бидэ колхоз, совхозуудай, городуудай, хүдэлмэришэдэй посёлогуудай бүхы хүбүүд, басагадые үнэн зүрхэнһөө уряалнабди. Иигэжэ бүхы хүсэеэ нэгэдүүлжэ, тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриие шанар һайнтайгаар хэжэ дүүргэе, ниитынгээ адууһа малые үбэлжэлгын үедэ бардам хүрэхэ тэжээлээр хангаял гэжэ хандаха байнабди. Энэ ниитымнай тэмсэл хадаа хүдөөгэй ажалшадай үмэнэ КПСС-эй XXIV съездын табиһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ горитой хубитань болохо үгэхэл.

Зай, иигээд лэ үбһэ хуряалга эхилбэ гээшэ. Манай эрмэлзэл, нэтэрүү шангa ажал, харюусалгаар халима сэдьхэлнай тэжээлэй түлөө ехэ добтолгодо гүйсэд зорюулагдаг лэ. Хотыншье, хүдөөгэйшье байг, студент гү, али һурагшашье байг, нэгэшье комсомолец хүдөө ажахын аһан шухала хүдэлмэридэ хабаадалсангүй үлэхэ ёһогүй. «Тэжээл бэлэдхэлгэ — комсомолой хабаадаха дайшалхы гол хэрэг» гэһэн уряа доро социалис мүрысөө үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлэе.

Олоной даалгабаряар гараа табигшад:
А. ТУМУРОВ, ВЛКСМ-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь; Ц-Д. АЮШЕЕВ, ВЛКСМ-эй колхозой комитедэй секретарь; С. БАЛСАНОВ, ВЛКСМ-эй колхозой комитедэй секретариин орлогшо; Н. БУЖИНАЕВ Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

КОММУНИСТ. ПОЛИТИЧЕСКЭ ҺУРАЛСАЛ. ПРОПАГАНДИСТ

Политическэ һуралсалай үшөө нэгэ жэл үнгэрбэ. Дүнгүүдынь гаргагданхай. Шэнэдхэн хубилгагдаһанһаа хойшо коммунистнуудай һуралсал бүри аша туһатай, партийна организацинуудай политическэ зэбсэг, үнэхөөрөө үзэл бодолой һургуули болоо гэжэ үнгэрһэн жэлнүүдэй бодото байдал тодоруулба.

Таба-зургаан жэлэй туршада партийна һуралсал түхэлжэжэ, доодо шатаһаа дээдэ шата дамжан һуралсадаг ёһо гурим тогтоо. Жэл бүри энэнь һайжаруулагдана. Үнгэрһэн үе соо политическэ һуралсал шанарайнгаа талаар хубилаа. Жэшээнь, 1965—1966 оной һуралсалай жэлдэ эхин шатын 880 һургуули байгаа һаа, нёдондо жэлдэ иимэ һургуули 500 болоо. Зүгөөр дунда шатын һуралсалай—марксизм-ленинизмын үндэһэн сурталай һургуули түрүүн оройдоо 270 байгаа һаа, мүнөө 1390 болоо. Политическэ һуралсалда шанарай талаар ехэ хубилалта болоһыень эдэ тоо, баримтанууд гэршэлнэ, Ондоогоор хэлэхэдэ, коммунистнууд болон партийнабэшэ эдэбхитэдэй политическэ эрдэм улам дээшэлнэ. Эхин шатын һуралсал дүүргэжэ, олон хүн дунда шатын һургуулида ороо. Гадна тоогойшье талаар хараха болоо һаа, 1965—1966 ондо 34 мянган хүн политическэ һуралсалда хабаададаг байгаа һаа, мүнөө жэлдэ 54 мянган хүн һуралсаа. Энээнэй хажуугаар теоретическэ семинарнуудай тоо олошоронхой. аймагуудтахи партийна, ажахын эдэбхитэдэй һургуулида, марксизм-ленинизмын үдэшын университедтэ, тэрэнэй филиалнуудта олон хүн һуралсадаг болонхой.

Һуралсалай үнгэрэгшэ жэл онсо шэнжэтэй эрхэ байдалда үнгэрөө. Партиин XXIV съезд болоо. Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ улам дээшэлүүлхэ, арьбалалта, алмалта хэхэ гэһэн КПСС-эй ЦК-гай заабарине бэелүүлхэ хүдэлмэри ябуулжа үргэлжэлүүлэгдээ. Тиигэжэ политическэ һуралсалда экономикын асуудал ехэ һуури эзэлээ, элдэб һургуули, кружогуудта 25 мянган хүн экономикын эрдэмдэ һуралсаһан байна.

Политическэ һуралсалда гол шухала һуури эзэлдэг пропагандистнар энэ үе соо олошороо, мэргэжэл шадабаринь дээшэлээ. Республика доторнай 3500 пропагандист хүдэлжэ байна. Энэ үе соо шадамар бэрхэ, уран хурса үгэтэй, үнэхөөрөө бэлигтэй, олондо хүндэтэй пропагандистнар урган гараа.

Эгээл олон хүнэй хабаададаг политическэ һуралсалые улам һайжаруулха, үрэ нүлөө ехэтэй, коммунистнуудай, бүхы ажалшадай үнэхөөрөө үзэл сурталай һургуули болгохо зорилго жэл ерэхэ бүри улам хурсаар табигдажа байна. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хэлэһэн ЦК-гай тоосоото элидхэл соогоо нүхэр Брежнев Л. И. политическэ һуралсалда үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байна. Тиихынгээ хажуугаар коммунистнуудай һуралсалай удха шанарые гүн гүнзэгы, тодо һонор, коммунис байгуулалтын зорилгонуудтай нягта холбоотой болгохо шухала гэжэ эндэ хэлэгдэнхэй.

Энэ зорилго бэелүүлхэ хэрэг нэн түрүүн пропагандистнарһаа болохо байһаниинь элитэ. Мүнөө үедэ партийна пропагандистнарай үүргэ, харюусалга хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ болонхой. Пропагандист гээшэ марксизм-ленинизмын үзэл суртал дэлгэрүүлэгшэ, хүн зоной оюун бодолдо дэмбэрэл үрэһэ таригша мүн.

Пропагандистын үүргэ, харюусалга тухай, мэргэжэл шадабариинь дээшэлүүлхэ тухай, эдээнэ туһаламжаар политическэ һуралсалай аша үр ехэдхэхэ, тэрэниие коммунис байгуулалтын бодо байдалтай холбохо тухай асуудалнуудаар сто тойрожо һуугаад, үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөө һаяхан болобо.

Хото, хүдөөгэй пропагандистнар, партиин райкомуудай секретарьнар, политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдые даагшанар, партиин обкомой политическ гэгээрэлэй байшангай хүдэлмэрилэгшэд, республикын газетэнүүд болон телевидениин, радио-дамжуулгын комитедэй журналистнар энэ хөөрэлдөөндэ хабаадаа. Энээн тухай материал доро толилодобо. КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэ байшангые даагша В. К. Тюрина энэ хөөрэлдөөе хутэлбэрилбэ.

ҺУРАЛСАЛ АЖАБАЙДАЛТАЙ ХЭР ХОЛБОГДОНОБ?

Партиин Мухар-Шэбэрэй райкомой секретарь Р. Х-Ж. Жамсаранов, Бэшүүрэй райкомой секретарь И. П. Ефимов гэгшэд энэ асуудалда харюусаба.

Р. Х-Ж. Жамсаранов: энэ жэлдэ районой партийна организациин олонхи коммунист политическэ һуралсалда хабаадаа. Партийнабэшэ хүнүүдшье һуралсаа. Марксистско-ленинскэ һуралсал һайжаруулхын, үрэ ехэтэй болгохын тулада пропагандистнарые шэлэн олохо, шадабари мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ партиин райком ехэ анхаралаа табидаг байна. Эрдэмэйнгээ, дүй дүршэлэйнгөө талаар манай пропагандистнар яһала һайн бэлэдхэлтэй. 34 хүн дээдэ эрдэмтэй, 42 хүн пропагандистын хүдэлмэридэ 3-һаа 10 жэл хүрэтэр хүдэлһэн. Эдэнэрэй дунда 19 багша, хүдөө ажахын 24 мэргэжэлтэд бии. Тиимэһээ олонхи пропагандистнарнай аймагайнгаа байдал һайса мэдэхэ, зааһан материалаа бодото байдалтай холбожо шадаха, партиин, совет гүрэнэй политикые олониитэдэ ойлгуулжа шадаха зон. Жэшээ болгон К. П. Мезгинае харуулая. Багша мэргэжэлтэй энэ хүн «Эрдэм» совхоздо арба гаран жэлдэ пропагандистын хүндэтэ уялга дүүргэжэ ябана. Материалаа һонирхолтойгоор, совхозой, аймагайнгаа, республикынгаа байдалһаа жэшээ, баримтануудые харуулалсажа байгаад хөөрэхэдэнь, ойлгосотой болодог. Занятиин эхиндэ 5—10 минута соо һүүлэй һонинууд тухай хөөрэжэ үгэдэг гуримтай. Хамаг сэдьхэлээ, хүсэеэ зорюулжа хүдэлдэг хадань һурадаг хүнүүдынь пропагандистдаа дуратай; хүндэлдэг, занятиһаа хожомдохо гэжэ байдаггүй.

Иимэ пропагадистнар маннайда олон. Аймгүйсэдкомой соёлой таһагые даагша нүхэр Самсонов бэрхэ шадабаритай пропагандистнарай нэгэн мүн. Иимэ эдэбхитэдые эндэ бултыень дурдахын аргагүй.

Пропагандистнарта нютагай жэшээ, баримтанууд хэрэгтэй болодог. Ганса теори дажаганаса хөөрөөд гарахагүй ха юмши даа. Тиимэһээ аймагайнгаа газетын хуудаһанда согсологдоһон иимэ материалнуудые үгэдэг болоһон байнабди. Жэшээнь, үнгэрһэн табан жэлэй түсэбэй дүнгүүдые ами аминдань (ажахы бүхэнэй) газетэдэ гаргаһан байгаабди.

Пропагандистаар хүдэлхэ гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Өөрынгөө ажалай хажуугаар дүүргэдэг ниитын даабари гэжэ булта мэдэнэбди. Энэ уялга дүүргэдэг хүн амарха сагтаа занятидаа бэлдэнэ. Тиимэһээ эдээнэй хүдэлмэри тэмдэглэхэ, урмашуулха, зохисотой эрхэ байдал байгуулха мэтын анхарал хандуулха ёһотойбди.

Политическэ хүдэлмэриин, партийна пропагандын аша үрэ, хүсэ нүлөө харуулхадаа, буруугаар хэлэдэг ёһо бии. Жэшээнь, ажалынь һайн ябана, тиимэ хадаа политическэ һуралсал, үзэл сурталай хүдэлмэри һайнаар ябуулагдана гэжэ һайн муушье һаань, хэлэдэг ушар бии. Ажалдаа эрхим амжалта туйлахадаа бэрхэ аад, хара амиял хараад ябадаг гү, али гээгдэнги һанал бодолтой хүн дайралдадаг лэ ха юм даа. Тиимэһээ хүн зоной дунда идхамжын хүдэлмэри ябуулжа, олониитын эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ гээшэ бидэнэрэй эрхилхэ ажал шуу.

И. П. Ефимов: һуралсалые гүн гүнзэгы удхатай, аша үрэ ехэтэй болгохын тулада пропагандистнарта ехэ анхаралаа табиха, теориин, методикын асуудалаар туһаламжа үзүүлхэһээ гадна урмашуулха ёһотойбди гэжэ һанагшаб.

Жэшээнь, квартал бүхэндэ аймагай хүндэлэлэй самбарта нэгэ эрхим пропагандистые һуулгадаг гуримтайбди. Мүн амаралтын байшанда эльгээхэ, шан үгэхэ мэтээр урмашуулдагбди.

Эдэнэртэ хэдэ хэдэн асуудалнууд табигдаба.

Асуудал: (О. Г. Томилова, Мысовая станциин парткомой партийна кабинедые даагша: партиин райкомой бюрогой гэшүүд пропагандын хүдэлмэридэ хэр хабаададаг гээшэб?

Р. Х-Ж. Жамсаранов: райкомой бюрогой гэшүүд партийна пропагандада хабаадалсадаг даа. Райкомой дэргэдэ лекторнүүд бии. Һарадаа нэгэ удаа эдэнэр, тэдэнэй тоодо бюрогой гэшүүд, колхоз, совхозуудай фермэ, бригада ошожо, лекци уншадаг гуримтай.

Асуудал: бюрогой гэшүүд өөһэдөө занятида байлсадаг гү?

Р. Х-Ж. Жамсаранов: байлсадаг, ажаглалтаяа хэлэдэг.

Асуудал: (А. М. Арсентьева, партиин Улаан-Үдын райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша): политическэ һуралсалда малшад хабаададаг гү?

Р. Х-Ж. Жамсаранов: һуралсаха аргатай малшад хабаададаг. Теэд хүдөө ажахын шухала кампаниин үедэ, жэшээнь, хонидой түл абалгын үедэ һуралсахань бэрхэтэй саг болодог ха юм даа.

Асуудал: пропагандистда үшөө ондоо даабари үгтэдэг гү?

Р. Х-Ж. Жамсаранов: тиимэ ушар болодог лэ даа.

И. П. Ефимов: ехэнхидээ пропагандист лекторэй даабаритай байхаяа һанадаг. Энэнь балай һаалташье болодоггүй гэжэ харадагбди.

О. Г. Томилова: пропагандистда үшөө ондоо даабари үгэхэлгүй байгаа гэжэ һанахаар. Энэ асуудалые республикын газетэнүүдэй олоной үзэмжэдэ табяашье һаань, хамаагүй һааб даа.

ЭКОНОМИЧЕСКА ҺУРАЛСАЛ ХЭР ЭМХИДХЭГДЭНХЭЙБ?

Партиин Сэлэнгын райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша Д. П. Танганов, Мысовая станциин парткомой партийна кабинедые даагша О. Г. Томилова гэгшэд энэ асуудалда харюусаа.

Д. П. Танганов: политическэ һуралсалые ашатай туһатай болгохо тухай хөөрэлдэхэдөө, экономическа һуралсал тухай тогтолтой ха. Уран хурса үгэтэй, мэргэжэл шадабари һайнтай бэрхэ пропагандистнартай байгаа һаа, политическэ һуралсалые аша үрэ ехэтэйгээр ябуулжа болоно. Үйлэдбэриин экономико һайн мэдэхэ хүдөө ажахын, промышленностиин мэргэжэлтэд энэ даабарида табигдахадаа, һайн байдаг гэжэ ажаглагданхай. Иимэ пропагандистнар жэл бүри олошорно. Нёдондо 34 хүн байгаа һаа, энэ жэлдэ хүдөө ажахын, промышленностиин 45 мэргэжэлтэд пропагандистаар хүдэлөө. Эдэнэр экономикын эрдэм дэлгэрүүлхэ хэрэг эрхилхэдээ шадабаритайнууд байдаг. Энэ жэлдэ манай райком экономическа эрдэм дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ехэ һаналаа табиһан байна. Жэшээнь, Гусиноозерско шахтоуправленидэ, «Бурятцелинстрой» трестын Гусиноозерскдохи барилгын участогта, «Эрдэм» колхозой Дэбээнэй һү һаалиин фермэдэ экономическа һуралсал һайнаар эмхидхэгдэһэн байгаа. Экономистнууд гү, али экономикын эрдэм һайса мэдэхэ хүнүүд тэндэ пропагандистаар хүдэлөө. Социализмын политическэ экономи шудалхадаа, эдэнэр өөһэдынгөө предприяти, фермын экономико хаража, согсолжо үзэдэг байба. Жэшээнь, Гусиноозерско шахтоуправлениин автобазада политическэ һуралсал ходо муу байдаг һэн. Энэ жэлдэ пропагандистаар Г. И. Банниковые табиһан байгаабди. Социализмын политэкономи үзэхэдөө, занятидаа предприятиингаа хүдэлмэриин үльгэр жэшээ харуулалсадаг, материалаа тоб гэмээр хөөрэдэг байба. Иимэ һуралсалай аша үрэнь яһала ехэ. Юуб гэхэдэ, автобазын хүнүүдэй эдэбхи үүсхэл дээшэлээ, ажалай журам һайжараа.

Экономикын һуралсал үйлэдбэриин даабари дүүргэхэ хэрэгтэ туһатай байһаниинь арсашагүй.

О. Г. Томилова: мүнөө бэелүүлэгдэжэ байгаа экономическа хубилалта экономикын эрдэм гүнзэгыгөөр шудалха эрилтэ маанадай—пропагандын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ табина. Мысовая станциин партийна организаци политическэ һуралсалай холын хараатай түсэб табинхай. Транспортын коллективүүдэй ажал хэрэгтэй нягта холбоотойгоор В. И. Ленинэй зохёолнуудые шудалха гээшые гол болгожо түсэблөө һэмди.

Һайнаар бэлдээд үнгэргэһэн научно-практическа конференцинүүд экономическа һуралсалай һайн арга гэжэ тоолодогбди. Юуб гэхэдэ, экономикын асуудалаар В. И. Ленинэй бэшэһэн зохёолнуудые өөһэдынгөө байдалһаа жэшээ, баримта харуулжа байгаад, иимэ конференци үнгэргэхэдэ ехэ туһатай байдаг. Энэ зохёол соо табигдаһан бүхы асуудалнуудые конференци дээрэ хэлсэхэдээ, № 15 энергетическэ участогай, рельснүүдые гагнадаг, № 32 поездын, локомотивна депо болон бусадай ажал хэрэгтэй холбоһон байгаабди. Рельснүүдые гагнадаг № 32 поездын хүдэлмэришэд арьбалалта алмалта хэхын тулада ажалладаг газараа сэбэр байлгаха гэжэ ехээр оролдоно, юу хээ хээшье.

Мүнөөнэй үе сагта КПСС-эй гол шухала экономическа зорилго гэһэн темэтэй иимэ конференци үнгэргөө һэмди. Энээндэмнай 197 хүн хабаадаа. Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ тухай, научно-техническэ революци, тэрэнэй уг зорилго тухайда А. А. Кудлик, В. В. Чирухин гэгшэдэй һонирхолтой, тоб гэмэ элидхэл шагнагдаа. Юрэнхыдөө энэ конференци һонирхолтойгоор үнгэрөө, зоной эрилтээр дахин дахин үнгэргэхэ баатай болоо һэмди.

Мүн комсомол залуушуулые экономикын эрдэмдэ һургаха гэжэ оролдодог байнабди. «Мүрысөө яажа эмхидхэхэб?», «Залуушуулай союзуудай зорилгонууд», «Совет засагай ээлжээтэ зорилгонууд» гэһэн В. И. Ленинэй зохёолнуудаар комсомол, залуушуулай научно-практическа 3 конференци үнгэргэһэн байнабди.

Эдэ зохёолнуудынь ленинскэ шалгалтада оруулагдаа һэн. Депогой № 15 энергетическэ участогай, хэлхээ холбооной, рельснүүдые гагнадаг № 32 поездын комсомолшууд ажалдаа эрхим һайн үрэ дүнгүүдые туйладаг, коммунис ажалай ударнигай нэрэ солотой юм. Научно-практическа конференцинүүдэй зорилго хадаа коммунист, комсомолшуудай политическэ эрдэмыень дээшэлүүлхэтээ хамта үйлэдбэриинь мэргэжэл һайжаруулха гэһэн юм. Энэ талаар бага зэргын үрэ дүн туйлагдаа гэхэдэ болоно. Деподо 22 комсомолшууд паровозой, тепловозой, электровозой 3-дахи зэргын машинистын мэргэжэл олоо. Эдэнэр дунда эрдэмтэйнүүд, марксизм-ленинизмын үндэһэн суртал шудалха һургуулида һураһан залуушуул юм. Эдээнэй зариманиинь партида ороо. Иигэжэ хүнэй сэдьхэл бодолдо һайн үрэһэ таринабди гэжэ һанадагбди.

ШАЛГАЛТА, ХИНАЛТА ЯМАР БЭ?

Партиин Яруунын райкомой секретарь Р. Г. Раднаев, Хяагтын, Бэшүүрэй райкомуудай политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдые даагшад А. Г. Задорожный, В. В. Паньков гэгшэд энэ асуудалда харюусаа.

Р. Г. Раднаев: һуралсалай энэ жэлдэ 26 партийна организацинуудай һуралсалые бухы дээрэнь

шалгаһан байнабди. «Коммунизм», «Победа», «Дружба» колхозуудта, Исэнгын, Яруунын, Комсомольско совхозуудта иимэ шалгалта хэгдээ. Политическэ занятиин болохо үдэр хэдэ хэдэн хүнүүдые партийна организацинуудта эльгээдэг байгаабди. Партиин райкомой, шалгалтын комиссиин гэшүүд болон аймагай партийна, совет эдэбхитэд иимэ шалгалтада хабаадалсадаг. Партиин райкомой бюрогой гэшүүд, секретарьнар шалгагшадай бүлэгые ударидадаг юм. Шалгалтын үрэ дүнгүүд партийна суглаанууд дээрэ зүбшэгдэдэг байба. Мүн партийна эхин организацинуудай суглаануудта политическэ, теоретическэ эрдэмээ хэр дээшэлүүлнэб гэжэ тус тус коммунистнуудые шагнадаг гурим бии болоо. Иимэ хэмжээнүүд политическэ һуралсал али али талаһаань һайжаруулха хэрэгтэ яһала туһатай байдаг гэжэ тоолодогбди.

Иимэ үргэн шалгалтын уг зорилго хоёр ондоо юм. Нэгэдэхеэр, политическэ һуралсал эмхидхэхэ, занятиин удха шанар һайжаруулха хэрэгтэнь туһалха, устав соо хэлэгдэһэн эрилтээ коммунистнууд ямараар дүүргэнэб гэжэ шалгаха— —иимэ байна. Хоёрдохёор, эрхим пропагандистнарай дүй дүршэл тобшолнобди. Жэшээнь, Яруунын совхозой эрхим пропагандистнар Н. Н. Максимов, Р. А. Егорова гэгшэдэй дүй дүршэл согсологдонхой.

А. Г. Задорожный: дээрэ хэлэгдэһэндэ нэмэхэдэ, шалгалтада методическа Соведэй гэшүүд заатагүй хабаадалсадаг даа. Гадна эдэнэр комсомолой һуралсал шалгалсадаг. Сэхыень хэлэхэдэ, комсомол, залуушуулай һуралсал бирагүйшэг гэжэ мэдэрэлтэй.

В. В. Паньков: нэмэл занятинууд методикын талаар туһатай байхаһаа гадна, мүн шалгалта гээшэ ааб даа. Занятинуудай теоретическэ удхые шалгаха гээшэ тон шухалада тоологдоно. Богонёор хэлэхэдэ, ходол шалгажа байгаа һаа, һайн гэжэ булта мэдэнэбди.

Пропагандистнарай, партиин райкомуудай секретарьнарай, политическэ гэгээрэл кабинедүүдые даагшанарай, журналистнуудай уулзалта КПСС-эй обкомой политическэ г гэгээрэлэй байшанда һая болобо. Энэ зураг дээрэ уулзалгада хабаадагшадые харанат.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

ПРОПАГАНДИСТНАРТА ТЕХНИЧЕСКЭ ХЭРЭГСЭЛНҮҮД ХЭР ТУҺАТАЙБ?

Яруунын совхозой парткомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша Ю. Д. Шишмакова, Зэдын комбинадай пропагандист М. Г. Цибалов гэгшэд энэ асуудалда харюусаба.

Ю. Д. Шишмакова: хүдөө нютагуудта пропагандистнар бүришье ехээр хүдэлхэ баатай болодог. Юундэб гэхэдэ, хэрэгтэй номууд олдохогүй, техническэ хэрэгсэл болон зураглан харуулһан зүйлнүүд байхагүй. Тиимэһээ эдээндэ, мүн политическэ һуралсалда хабаададагшье хүнүүдтэ али болохоор туһалха гэжэ оролдодог гээшэбди. Энэ зорилгоор марксизм-ленинизмын классигуудай номуудай выставкэ хэһэмди.

Мүн хэдэ хэдэн стенднүүдые хэнхэйбди. Совхозой экономическа хүгжэлтэ, нүгөөдэнь 1971—1975 онуудта совхозой шиидхэхэ зорилгонууд гэһэн стенднүүдые гоёогоод үлгөөбди. Хажуудань манай совхозой, аймагай, республикын социалис уялганууд аржытар хадагданхай.

Манай Яруунын совхоз һү-мяханай шэглэлтэй ажахы юм. Аймаг дотор абтадаг һүнэй 40 процентнь манай совхоздо һаагдадаг. Үшөө 1932 ондо эмхидхэгдэһэн манай совхозой экономикын ургалта яһала һонирхолтой. 1932 ондо 6647 центнер һүн абтаһан байгаа һаа, 1970 ондо 34688 центнер һаагданхай. 1975 ондо 40400 центнертэ хүргэхэ зорилго табигдана. Энэ хугасаа соо үнеэн бүриһөө һааһан һүн мүн лэ ехэ болоо: 1932 ондо 213 литр байгаа һаа, 1970 ондо 2032 литртэ хүрөө. 1975 ондо 2200 литр болгохо зорилготой.

Абаһан социалис уялганууд ямараар дүүргэгдэжэ байнаб гээд мүн лэ тус тус хуудаһануудта харуулдагбди. Иимэ тоо, баримтанууд пропагандистнарта, һурагшадташье ехэ туһатай. Манай совхоздо элдэб делегацинууд ходо ябажа байдаг. Ерэһэн лэ хүнүүд манай стенднүүдэй хажууда удаан байжа харадаг юм.

Совхозой эрхим хоёр пропагандистнар эндэ нэрлэгдээ һэн. Нүхэд Максимов Егорова хоёр дээдэ эрдэмтэй багшанар юм. Пропагандистаар үнинэй хүдэлжэ байнхай. Харуулан ойлгуулха зүйлнүүдһээ гадна эдэнэр һуралсалдаа техническэ хэрэгсэлнүүдые хабаадуулдаг юм. Диафильм мэтые һургуулиһаа абадаг, диаграммануудые өөһэдөө зурадаг. Эдэ бүгэдэнь занятидань туһатай, ойлгосотой болгодог гээшэ.

М. Г. Цибалов: зураглан харуулһан зүйлнүүдые хэрэглэнгүйгөөр социализмын политэкономи шудалжа болохогүйнь эли. Иимэ зүйлнүүд занятиие һонирхолтой, тодо болгодог. Диаграммануудые, диафильмнүүдые, карта хэрэглэгдэдэг гээшэ. Зүгөөр эдээниие шадажа хэрэглэхэ зэргэтэй даа. Миин лэ үлгэжэрхёо һаашни, хүнүүд тэдээн руу һанаагаа табяад, хөөрэһэн материалыешни ойлгохогүйдөө болохо. Занятидаа магнитофон хэрэглээд туршаа һэм. Радиогоор дамжуулагдаһан лекци бэшэжэ абаад, тэрэнээ занятидаа табидаг байгааб.

Техническэ хэрэгсэлнүүд һайн гэжэ бүхы пропагандистнар хэлэхэ байна. Зүгөөр, эдээниие худалдажа абаха мүнгэн хэрэгтэй.

МАЛШАДАЙ ҺУРАЛСАЛ ЯМАР БАЙНАБ?

Партиин Зэдын райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша И. Г. Самбуев харюусаба.

И. Г. Самбуев: Зэдын аймаг — хонин ажал ехэтэй нютаг юм. Хүдөөгэй ажалшадай олониинь мал ажалда хүдэлнэ. Тиихэдэ олон гүүртэ, отаранууд түб һууринуудһаа холуур һууринжанхай. Ушар иимэһээ иимэ хүдэлмэрилэгшэдэй политическэ һуралсал эмхидхэхэ гээшэ нэгэ талаһаа бэрхэшээлтэй, нүгөө талаһаа партийна организацинуудай эмхидхэлэй хүдэлмэриин хаба шадал харуулһан хэмжүүр болоно гээшэ ааб даа. Ленинэй ордентэ Борьёогой, Октябрьска,Ториин совхозуудта, Ленинэй, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудта коммунистнууд малшадай һуралсал һайнаар эмхидхэгдэнхэй.

Малшадай дунда ехэнхидээ политическэ һургуули эмхидхэгдэһэн. Колхоз, совхозуудай отделенинүүдтэ иимэ һургуулинууд байгуулагдаһан. Борьёогой совхозой бүхы коммунистнууд, комсомолшууд бултадаа һуралсана. Энэ совхозой 2-дохи фермэдэ марксизм-ленинизмын үндэһэн сурталай һургуули хүдэлдэг юм. Буряадай АССР-эй габьяата малшан нэрэ зэргэтэй, совхозой эрхим хонишодой нэгэн Г. Л. Рабдаев, үнинэй хонишодой нэгэн Б. Ж. Буянтуев, залуу коммунист Алексей Цыренов болон бусад энэ һургуулида эдэбхитэйгээр һуралсана. Эдэнэр нэгэшье занятиһаа таһараагүй. Дүн гаргахада, материалаа бултадаа һайнаар мэдэхэ байһанаа харуулаа. Эдэнэр социализмын политэкономи үзэһэн байна. Тиин ажахын тоосоон, ажалай түлбэри, салин, үйлэдбэриин ашаг олзотойгоор эрхилхэ гэхэ мэтын асуудалнуудаар эдэнэр гүнзэгыгөөр һонирходог, экономическа хүдэлмэри эрхилхэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулха тухай һанамжа, дурадхалнуудые оруулдаг байба. Һуралсахадаашье, ажал хэхэдээшье бэрхэ иимэ хүнүүдэй хэшээл оролдолгын ашаар тус совхоз аймаг дотороо түрүү һууриин ябадаг, энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 10_ хурьга абаад, түлжүүлжэ байна.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай һаалиин фермэдэ эмхидхэгдэһэн политическэ һургуулиин жэшээ дээрэһээ һаалишадай һуралсал тухай хэлэдэн үгэ хэлэлтэй. Мүнөө жэлдэ энэ фермын һаалишад, үхэршэд экономикын эрдэмэй үндэһэ һуури үзэжэ гараа. Занятидаа үзэдэг материалаа колхозойнгоо, фермынгээ ажалһаа баримтануудые хэрэглэлсэдэг байба. Хэдышье бэрхэшээлтэй, забдагүй байгаа һаа, эндэхи һаалишад, үхэршэд һуралсалда ябадаг һэн.

Малшадай политическэ һуралсал тухай хэлэхэдээ, бүхы холо ойрын малшадые хабаадуулагдаагүй гэгдэнэгүй. Холын бэлшээридэ гараһан малшад һуралсалда хабаадуулагданагүй.

* * *

В. К. Тюрина: пропагандистнарые урмашуулха тухай тон зүб асуудал эндэ табигдана. Пропагандист мэргэжэлтэйгээр хүн түрэдэг бэшэ ха юм даа. Иимэ хүндэтэй аад, харюусалгатай ниитын мэргэжэл шудалхын тулада манай хүнүүд ехээр хүдэлнэ, ажалайнгаа һүүлээр һуниндөө һууха юм. Тиимэһээ эдэ эдэбхитэдые моральна талааарнь урмашуулхаһаа гадна шан үгэлсэхэ болохо гэжэ зүб хэлэгдэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ 36 пропагандистнар партиин обкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа һэн. Мысовая станциин парткомой партийна кабинедые даагша О. Г. Томилова «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орден абаа.

Пропагандистнарта үшөө ондоо даабари үгэхэгүй гэһэн заабари бии. Теэд зарим газарта эдээндэ хэдэн даабари даалгадаг ёһо болюулагдаагүй байһаар. Олон пропагандистнар лектор гү, али методист байдаг. Энэнь боломооршье юм гү.

Теориин, методикын асуудалаар пропагандистнарта туһалха, эдээндэ анхарал оролдолго хандуулха, зохихо эрхэ байдал байгуулха гээшэ тон шухала. Һуралсалай ерэхэ жэлдэ энэ хүдэлмэри тусхай түсэбэй ёһоор ябуулагдаха. Доодо ба дунда шатын һуралсалай пропагандистнартай партиин райкомууд семинар болон методическа бусад хүдэлмэри ябуулха. Тиихэдэ дээдэ шатын һуралсалай пропагандистнартай методическа хүдэлмэри манай байшанда эмхидхэгдэдэг болохо юм. Гадна 150 хүниие пропагандистын хүдэлмэридэ нэмэжэ бэлдэхэ түсэбтэйбди.

Яһала туһатайярилдаан болоо гэжэ һанагдана. Һанаһан байһанаа дууһан хөөрэлдөөбди. Энээн дээрэһээ харахада, комсомол, залуушуулай һуралсал һанаһанда хүрэмөөр ябуулагданагүй. Энээндэ нэн түрүүн бидэнэр, партийна организацинууд зэмэтэйбди. Комсомолойшье организацинууд энэ зэмэһээ яашье зайсахагүй. Мүн бүхы малшад-коммунистнууд һуралсалда хабаадуулагданагүй. Эдээн тухайгаа бодомжолхо болонобди.

Манай байшангай хүдэлмэрилэгшэд хүдөөгөөр яһалашье ябадаг зон гээшэбди. Тингэбэшье мүнөө таанадһаа олон һонин зүйлнүүдые дуулаабди. Манайшье, танайшье, бодожо үзэхөөр юумэн олон. Хэхэшье юумэн ехэ. Шэнэ жэлдэ бэлдэхэ болонобди. Энэмнай тусгаар жэл болохо байна. Экономическа бүгэдэ ниитын һуралсал эмхидхэхэ мэтын хубилалтанууд программадамнай оруулагдаха. Эдээн тухайда Танда һүүлдэ дуулгахабди.

Пропагандистын хүдэлмэри ухаагаа һайсан гүйлгэхэ, ёһото творческо ажал гээшэ ааб даа. Энээндэ зорюулагдаһан энэ хөөрэлдөөмнай бултандамнай туһатай байха бээзэ гэжэ найдахаар.

ХҮДЭЛМЭРИШЭН ТУХАИ ХӨӨРӨӨН

АЖАЛША ХҮН

ҮГЛӨӨНЭЙ 6 саг. Зунай нэгэ дулаан үдэр һэн. Шаргал улаан наран дээшээ хөөрэжэ, элшэнь улам шангадана. Закаменск хотын Ленинэй нэрэмжэтэ гудамжаар хүдэлмэриин хубсаһатай хүнүүд алхалалдана. Бултадаа хүхюутэй, зугаатайнууд. Ажал хүдэлмэри тухайгаал хөөрэлдэнэ хэбэртэй.

Уданшьегүй хүдэлмэришэдые зөөдэг тусхай машина ерэжэ, суглараһан хүнүүд бултадаа тэрээндэ һууба. Тэдэнэр Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Холтосоной руднигай хүдэлмэришэд байгаа. Тэдэнэр уданшьегүй хүдэлхэ газартаа хүрэжэ, түрүүшын халаан эхилхэ ха юм. Тиигэжэ тэдэнэр Эхэ орондоо хэрэгтэй шухала металл малтан абаханъ шуу. Ажалдаа гаража ябагшадай дунда нэгэ залуу хүбүүн ехэл хүхюу, согтойгоор хөөрэнэ. Тэрэ Виктор Титов байгаа.

Виктор һаял 25-тай боложо ябана. Оройдоол хорин табатай. Һанаад үзэхэдэ, залуухан лэ хүбүүн. Хэды тиимэ залуушье һаа, ажалай «амта» абаһаар үнинэй юм. Хүдэлжэ эхилһээр арбаад жэл болоо.

1962 ондо һэн. Арбан долоохоёо алхажа ябаһан эдир залуухан хүбүүн Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай транспортна цехэй начальнигай кабинедтэ орожо, «ажалда абыт» гэжэ гуйһан байгаа ха. Тэрэ үедэ тус цехэй начальник байһан Г. Теличко: «Залуу байнаш. Токариин туһалагшаар ажаллаад үзыш даа» гэһэн байгаа. Тэрээхэн хүбүүмнай һүбэлгэн ухаатай байһан туладаа токариин мэргэжэл оройдоол гурбан һара соо байнаар шудалжа, саашадаа токарёор ажаллажа эхилһэн байгаа. Хүдэлжэ байгаад, Закаменск хотын хүдэлмэришэн-залуушуулай үдэшын дунда һургуулида һуралсаа. Ажалдаашье магтаалтай, һуралсалдаашье абьяастай байһан.

1964 он. Виктор Титов тэрэ жэлые юрэдөөшье мартахагүй ха. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэрэ жэлдэ Виктор Ленинскэ комсомолой гэшүүн болоһон байгаа. Үшөө тиихэдэ үдэшын дунда һургуули амжалтатай дүүргэжэ, аттестат абаһан юм. Баяр дээрэ баяр!

Он жэл ошожол байба. Виктор ажалай һайн дүршэлтэй болоо, мэргэжэлээ эрхимээр шудалаа. Комбинадай транспортна цехэй хүтэлбэрилэгшэд тэрэниие нэгэнтэ бэшэ бусад залуушуулда жэшээ болгон хөөрэдэг, эрхим ажалыень магтадаг, эдэбхи үүсхэлыень дэмжэдэг болоо һэн. Эрын бэе бэелжэ, сэрэгэй уялгата албанда мордохо болобо.

Совет Армиин зэргэдэ албаяа 1968 ондо дүүргээд, Закаменск хотоёо бусажа ерээ һэн. Ерэмсээрээ, түрэ комбинадайнгаа Холтосоной руднигта ажаллажа эхилээ. Түрүүшын хоёр һара соо проходчигой туһалагшаар хүдэлбэ. Энэ үе соо проходчигой мэргэжэл эрхимээр шудалаа. Тэрэ гэһээр тус участогтаа таһалгаряагүй хүдэлмэрилнэ. Тиигэхэ зуураа ажалша бэрхэ хүн гэжэ бултанда ойлгогдоо.

— Залуушье һаа, ямаршье дүршэлтэй хүдэлмэришэнһөө гээгдэхэгүй. Руднигайнгаа ажалшадай дунда мэдээжэ болонхой,—гэжэ Холтосоной руднигай парторганизациин секретарь Рафаил Васильевич Никитков хөөрэнэ.— Өөрынгөө «хамар хараад» ябадаг хүн бэшэ. Ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Гурбан жэлэй туршада руднигай гурбадахи участогай комсомольско бүлэгые ударидана. Миил «ударидана» бэшэ. Залуушуулай эдэбхи үүсхэл бадаруулжа, тэдэниие энэ тэрэ юумэндэ эмхидхэжэ шадаха ударидагша байһанаа гүйсэд харуулаа.

Р. В. Никитков руднигта үнинэй хүдэлдэг, дүршэлтэй инженер юм. Тиимэ һэн туладаа тэрэ хүдэлмэришэндэ зүб сэгнэлтэ үгэһэн байгаа ёһотой.

Виктор Титовой ажалша бэрхэ, һайн эмхидхэлшэ байһан туладань, Холтосоной руднигай хүтэлбэрилэгшэд 1970 оной тэн багта тэрэниие проходчигуудай бригадираар дэбжүүлһэн байгаа. Тиигэжэ тон зүб шиидхэбэри абтаһан юм. Виктор Титов руднигай хүтэлбэрилэгшэдэй этигэл, найдабарида эрхим ажалаараа харюусаа. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг проходчигуудай бригада рудник соогоо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ эрхимлээ. 1970 оной үйлэдбэриин түсэбые энэ бригадынхид 116,5 процент дүүргэһэн байгаа. Тиихэдэ бригадын ажалай бүтээсэ жэл соо 9 процентээр дээшэлээ, абтадаг продукциин өөрын үнэ сэн нилээд хямдараа.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ Виктор Титовой хүтэлбэрилдэг бригадынхид мүн лэ һайнаар ажаллажа байна. Жэлэй түрүүшын хахадай үйлэдбэриин түсэб амжалтатай дүүргэжэ, ажалайнгаа бүтээсые 10 процентээр дээшэлүүлбэ.

— Виктор Титов найдабаритай бригадир болонхой. Тэрэнэй бригадынхид һара бүри түсэбөө үлүүлэн дүүргэнэ. Хүдэлмэришэдынь бултадаа эмхитэй һайнаар хүдэлнэ,—гэжэ Холтосоной руднигай начальник Африкан Алексеевич Балдаев хөөрэнэ.

Виктор Титов хара амяа хараад ябадаг хүн бэшэ гэжэ дээрэ хэлэгдээ һэн. Тэрэ ажалша бэрхэ хүдэлмэришэн байхаһаа гадна, урлан нарижуулгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Ганса 1970 ондо урлан нарижуулгын гурбан дурадхал оруулһан байна. Тэдэнииень үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэдэ, жэл бүри 1800 түхэриг алмагдаха жэшээтэй.

Ажалша бэрхэ Виктор Титов комбинадайнгаа хүдэлмэришэдэй дунда хүндэтэй болонхой. Ажал хүдэлмэридөө эрхим амжалта түйлаһанайнгаа түлөө комбинадай дирекци, партком болон профкомой зүгһөө нэгэнтэ бэшэ һайшаалда хүртэһэн, үнэтэ бэлэг абаһан байха юм.

Ленинскэ комсомолой гэшүүн Виктор Иванович Титовто Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай коллектив үшөө нэгэ ехэ этигэл найдабари үзүүлжэ, байгша оной июнь һарада республикынгаа Верховно Соведэй депутадаар һунгаһан байна. Хамта хүдэлдэг нүхэдэйнгөө энэ найдабариие ажалша бэрхэ Виктор Ивановичай гүйсэд харюулжа шадаха байһанда этигэмээр.

Б. ВАНЧИКОВ.

Захааминай аймаг.

БУРЯАДТА ХҮДЭЛҺЭН ВРАЧНУУД-РЕВОЛЮЦИОНЕРНҮҮД

Буряадай АССР-эй гүрэнэй архивай фонднуудые үзэжэ байтарни, врач Алексеев, Петров гэгшэдэй нэрэ дайралдашоо. Мэдэн гэһээм, тэдэнэр В. И. Ленинтэй сугтаа хүдэлһэн байба. Тиихэтэй хамта Алексеевэй революционно ажал ябуулга тухай А. И. Малоземовагай статья гараһан байна. Тэрэ статья дотор Алексеевэй Буряадта байжа хүдэлмэрилһэниинь гэршэлэгдэнэ.

Буряад орондомнай хүдэлһэн медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй дэлхэйн революциин вождь В. И. Ленинэй соратнигууд байһаниинь тон ехэ һонирхолтой.

1900 оной мартын 4-дэ полициин департаментын нюуса бэшэг «политическэ хэрэгээр һэжэглэгдэһэн хүнүүдые бэдэрэлгэ хэһэн списогтэйгээр» жандармын бүхы управленинүүдтэ эльгээгдэһэн байгаа. Тэрэ список соо Николай Александрович Алексеевэй нэрэ хамагай түрүүндэ бэшэгдэһэн байба. «Олдоо һаань, арестовалаад, Вятска губернаторай мэдэлдэ тушааха» гэһэн захиралта үгтэһэн байна.

«Коллежскэ советнигэй хүбүүн, 1873 ондо Черниговскэ губерниин Глуховска уезддэ түрэһэн. Новгород-Северскиин гимназиин курс дүүргээд, С-Петербургын университедтэ ороод, тэндэһээ 1892 ондо сэрэгэй медицинскэ академидэ абтажа, арестовалагдаха үдэр хүрэтэрөө студент ябаһан» гэжэ Н. А. Алексеев тухай хэлэгдэһэн байха юм.

Полициин департаментын мэдээсэл дотор бэшэгдэһэн хэдэн бодото баримтануудые нэмэхэдэ зохихо гэбэл: Алексеев гимназида һуража байхадаа, 4 жэлэй туршада политическэ кружок толгойлоо. Тиихэдэ, сэрэгэй-медицинскэ академидэ байхадаа, 1897 оной хабар «Хүдэлмэришэн ангиие сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй союзда» ороһон байха гээд бэшэгдэнэ.

Николай Александрович анханда 1898 оной январиин 8-да арестовалагдаа. Уридшалан түрмэдэ һуулгагдахадаа, гурбан жэлэй саада тээ В. И. Ленинэй һууһан 193-дахи камерада хаалгагдаһан байха. Түрмын ханада зурагдаһан бэшэг тэрэниие гэршэлнэ. Энэ хадаа Владимир Ильич Ленининие хараашьегүй һаа, анха түрүүшынхеэ мэдэхэ болоһыень гэршэлнэ.

Зургаан һара соо түрмэдэ һууһан, заралгада ябаһанайнгаа удаа Алексеев зугадажа, хилын саана, Лондон ошоһон байна. 1902 оной апрелиин 12-то Ульяновтан Лондон ерэһэн байгаа. Үглөөдэрынь Владимир Ильич «Искра» тухай хөөрэлдэхэеэ Алексеевэй байрада ерэһэн гэхэ. Алексеев В. И. Ленинине тэндэ түрүүшынхеэ хараба. «Искра» жэлэй туршада Лондондо хэблэгдэжэ байгаа. Тэрээнһээ хойшо Алексеев Владимир Ильичые үдэр бүхэндэ шахуу харадаг болоһон. Ород нүхэдтэйгөө нюуса бэшэг бэшэлсэхэдэнь, Алексеев Надежда Константиновнада туһалһан байха юм.

РСДРП-гэй II съездын һүүлээр Алексеев Лондондо большевигүүдэй түлөөлэгшэ болоо байгаа. Тиихэдэ Андреев гэһэн обогтойгоор зүбшэхэ эрхэтэйгээр 3-дахи съездэ хабаадалсаба. Съезд дээрэ секретариин үүргэ дүүргэһэн байха юм.

1905 оной декабрьда В. И. Ленинэй дурадхалаар Н. А. Алексеев Петербург бусажа, тэндэ «Вестник жизни», «Волна» болон большевик бусад хэблэлнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна.

Партийна хүдэлмэри хадаа медицинэдэ дурладаг хүсэлыень заашье һуладхаагүй. Харин тэрээндэ эрмэлзэдэг эрмэлзэлыень бүри ехээр татаа. «Арад зондомнай врач ехэ хэрэгтэй гэжэ мэдэнэб. Энэ мэргэжэл хадаа олоной дунда хүдэлхэ арга олгохо байна гэжэ ойлгооб» гэжэ тэрэ бэшээ. 1908 ондо, 10 жэл шахуу таһалгаряа хэһэнэйнгээ һүүлээр, Н. А. Алексеев Юрьевскэ университедэй 4-дэхи курсда ороод, 2 жэл үнгэрөөд байхада, эмшэн гэһэн нэрэ зэргэ эрхим сэгнэлтэтэйгээр абажа гараа.

Залуу врач Эрхүүгэй губерниин Түнхэн нютагта (мүнөөнэй Буряадай АССР) ерэжэ хүдэлөө. Тиихэдэ тэндэ 10 хүнэй хэбтэхэ участогай больница бии байһан. Тэрэ участогта 2 фельдшер, акушеркэ болон ганса врач хүдэлжэ байһан юм. Тиихэдээ тэрэ гансахан терапевт, акушерскэ бэшэ, мүн хирургическа туһаламжа үзүүлдэг байба. Элдэб халдабарита үбшэнэйшье дэлгэрхэдэ эмнэдэг һэн. Нэгэтэ Түнхэндэ улаан эшэргэнээн таража, ехэ, багагүй бүхэли бүлөөрөө айлнууд тэрэ үбшэндэ нэрбэгдэһэн гэхэ. Энэ үбшэ аргалха ябадалдань тэрэнэй һамган акушеркэ, 1904 онһоо Коммунис партиин гэшүүн Елизавета Павловна врачта туһалалсаһан байна.

1912 ондо Эрхүүгэй губерниин хүдөөгэй врачнарай түрүүшын съезд болоо. Тэндэ Н. А. Алексеев «Хүдөөгэй зондо хирургическа туһаламжа үзүүлхэ тухай асуудал» гэһэн элидхэл хэһэн байха юм. Тэрэ элидхэлынь арад зоной элүүр энхые сахин хамгаалгые гүнзэгыгөөр шудалһыень тодорхойлно. Гэхэхэтэй хамта тэрэнь холын буряад нютагта, ой тайгын гүндэ һууһан зондо медицинын туһаламжа һайнаар үзүүлжэ шадаха тухай анхарал хандуулдаг байһанайнь гэршэ болоно.

1915 ондо Алексеев сэрэгэй албанда татагдажа, Доодо-Онгостойдо (Дээдэ-Үдэ), Шэтын госпитальдо, удаань Сретенскдэ ахалагша врачаар хүдэлөө. Хожомшог Эрхүү эльгээгдэжэ, Сибириин 12-дохи стрелково полкдо Октябриин революци хүрэтэр ахалагша врачаар хүдэлмэрилбэ.

Эрхүүдэ Совет засагай байгуулагдажа байһан түрүүшын үедэ врач-большевик Н. А. Алексеев шэнэ ажабайдал зохёон байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна.

1918 оной июнь һарада сагаан гвардеецүүдэй болон хариин эзэрхэг түримхэйшүүлэй түрилтөөр Эрхүүдэ Совет засаг саг зуура унаһан байгаа. Совет организацинуудые городһоо зөөлгэхын, үбшэн улаан сэрэгшэдые аргалхын тулада Николай Александровичые сэрэгэй госпитальдо үлөөхэ гэжэ шиидхэгдээ. Юуб гэхэдэ, тэдэниие зайлуулха арга байгаагүй ха юм. Совет засагта харша үзэлтэй врачнууд большевик Алексеевые хүдэлмэридэ табихагүй гэжэ тогтоогоо. Н. А. Алексеев удангүй арестовалагдаад, Киренск болон Витим сүлэгдэһэн байна.

1920 ондо колчагтанай усадхагдаһанай һүүлээр Алексеев Киренскэ уездын Соведүүдэй съездын түрүүлэгшээр, удаань Киренскэ ревкомой түрүүлэгшээр, нютагай партийна организациин секретаряар һунгагдаа.

В. И. Ленинэй дурадхалаар 1922 оной февральда Алексеев Москва дуудуулжа ошоһон байха юм. Н. А. Алексеев В. И. Ленинэй байрада орожо уулзаа. Алексеев Москвада Главполитпросведтэ, Коминтерндэ, ЦК-гай аппарадта хүдэлөө. Москвагай дээдэ һургуулинуудта партиин түүхэ, ленинизм заагаа. Партийна, советскэ органуудта хүдэлөө. КПСС-эй олохон съезднүүдэй делегат ябаһан, ниитын ехэхэн хүдэлмэри дүүргэдэг байгаа.

К. Маркс, Ф. Энгельс болон бусадай зохёолнуудые Н. А. Алексеев оршуулһан байха. Урдань хэблэгдэнгүй үлэһэн Н. Г. Чернышевскиин зохёолнуудые хэблэлдэ бэлдэхэ талаар олон жэлдэ хүдэлөө. В. И. Ленин тухай дурсалга тэрэнэй гараар бэшэгдэһэн байна.

Николай Александрович Алексеев үндэр наһатай болоһон, тусхайта пенсионер, Социалис Ажалай Герой. Мүнөөшье литературна ажал ябуулгаяа орхёогүй, хүдэлмэрилһөөр.

* * *

Алас-Дурнын республикын (ДВР) байха үедэ Дээдэ-Үдэдэ, удаань Шэтэдэ байһан ба хүдэлмэрилһэн Фёдор Николаевич Петров хадаа В. И. Ленинтэй уулзаһан байна. Архивай материлнууд дотор Петровой гар табилгатай документнүүд болон захиралтануудтай хододоо дайралдадаг байнабди. Тэдэ материалнуудынь илангаяа ДВР-тэ элүүрые хамгаалха тухай, тусхайлан хэлэхэдэ, медицинын зургаануудые өмхидхэхэ тухай бэшэгдэһэн байдаг. Ф. Н. Петров В. И. Ленинтэй нэгэтэ бэшэ уулзаһан байна. «В. И. Ленин тухай медигүүдэй дурсалга» гэһэн ном Петровой статьягаар эхилнэ. Тэрэ хадаа В. И. Ленинтэй уулзаһан гайхамшаг уулзалга тухайгаа статья дотороо бэшэнэ.

Фёдор Николаевич Петров 1876 ондо түрэһэн врач хүн. Сибирь хайшан гээд ерээб? Киевтэ саперпнуудай хүдэлөөндэ хабаадалсаһанай түлөө 1906 ондо арестовалагдаад Шлиссельбургын хэрэмдэ 7 жэл соо һуухаар шиидхэгдэһэн байгаа. Тиигээд 1915 ондо Сибирь сүлэгдөө. Февралиин революциин һүүлээр тэрэ Эрхүүдэ дүүмын депутат байһан. Ф. Н. Петров Сибирьтэ партизан хүдэлөөндэ хабаадалсаа. 1920—1922 онуудта Петров РКП(б)-гэй Алас-Дурнын бюрогой гэшүүн, Армиин реввоенсоведэй гэшүүн, ДВР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, элүүрые хамгаалгын ба Дотоодын хэрэгүүдэй министр байһан юм. Ф. Н. Петров эдэ харюусалгата тушаалнуудта ажаллаа.

Ф. Н. Петров В. И. Ленинтэй 1900 ондо түрүүшынхеэ уулзаһан байна. РСДРП-гэй Киевэй организациин даабаряар Москва ошоходоо, В. И. Ленинэй дүү Дмитрий Ульяновтай тэндэ уулзаһан байха юм. Тиихэдэнь шамайе Владимир Ильичтэй уулзуулхаб гээ ха.

Ульяновтанай байрада ошоод байтарнь, удааншье болонгүй Владимир Ильич орожо ерээ һэн ха.

Ленин хүрэһөөр тэрээнһээ асуудал һуража эхилхэдээ: «Киевтэ хэр хүдэлнэбта? Хүдэлмэришэдэй революционно үзэл бодол хэр урганаб? Дайшалхы организаци тэндэтнай бии гү?» гэһэн байна. Тиихэдэнь: хүдэлмэришэд болон солдадуудтай ямар барисаатай, сэрэгшэдэй дунда ямар хүдэлмэри ябуулдаг байһанаа хөөрөө. «Тэрэтнай һайн лэ гээшэ. Арми хадаа пролетариадтай хамта революционно хүдэлөөнтэй нэгэдэхэ ёһотой» гэжэ В. И. Ленин хэлэһэн байгаа.

1922 ондо Ф. Н. Петров Главнаукын начальнигаар томилогдоо. Наука болон кадр тухай асуудалаар тэрэ Ленинтэй нэгэнтэ бэшэ уулзаһан байха юм.

Ф. Н. Петров 1896 онһоо КПСС-эй гэшүүн, профессиональна революционер, гурбан революцида хабаадагша, мүнөө Социалис Ажалай Герой юм. Тэрэ хадаа БОКС-ын түрүүлэгшээр, БСЭ болон МСЭ-гэй главна редакторай орлогшоор хүдэлһэн байна. Фёдор Николаевич советскэ энциклопедиин ба медицинскэ энциклопедиин главна редакциин гэшүүн.

Д. БАТОЕВ,
врач, Томскын медицинскэ институдай аспирант.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

НООҺОН ТУШААГДАҺААР

Улаан-Үдын ноохо сэбэрлэдэг фабрикада ажалай халуун хаһа түлэг дундаа. Республикымнай колхоз, совхозуудһаа ноохо обойтор шэрэһэн машинанууд ерэжэл, ерэжэл байнад. Тиихэдэ Красноярска хизаар, Эрхүүгэй, Амарай, Шэтын область болон Тувын АССР-һээ «сагаан алтан» мүн лэ ехээр асарагдана.

Мүнөө жэлэй ноохо тушаажа абалгада НОШ-ой хүдэлмэрилэгшэд яһала һайнаар бэлдэһэн. Ажахынуудһаа ерэһэн ноохон ямаршье һаадгүйгөөр, саг соогоо тушаагдана. Эгээ мүнөө 3 мянга гаран тонно ноохон фабрикада оронхой. Тэрэнэй хахадынь шахуу манай республикын ажахынуудһаа тушаагдаһан.

Буряад орон соомнай нарин ноохотой хонитой ажахынууд олон. Тэдэнэй дундаһаа Баргажанай аймагай Карл Марксын, Яруунын — «Победа» колхозууд түрүүлжэ ябана. Гүрэндэ ноохо тушааха түсэбөө эдэ ажахынууд дүүргэжэ байна.

«Победа» колхозой хонишон Сэрэгма Жамсаранова аймаг соогоо түрүүлэн хонидойнгоо ноохо хайшалжа, һайн шанартай нарин ноохо гүрэндөө тушааба. Тус ажахыда хамта дээрээ хонин бүриһөө 3 килограммһаа дээшэ ноохон хайшалагдаа, зарим хонишод 4—5 килограммда хүргөө.

Н. ХАЗАГАЕВ.

АЛЛО!

«Уголёк» шагнана

гэһэн харюу телефоноор дуулабабди. — Лагериин дежурна Игорь Бобылев телефоной дэргэдэ, — гээд хүбүүнэй хонгёохон хоолой дуулдаадхиба.

—Игорь, лагерьтаа хэр байнат?

Яһала һайн. Баяр ёһололой жагсаалаар лагерьнай нээгдээ һэн. Сурхайта нуур шадар горнын абяан ханхинажа, лагериин улаан тугай далбадаг болоһоор хэдэн үдэр үнгэрбэ. Пионернүүдэй лагерь хүдэлмэреэ эхилжэ, штаб түсэбөө табиба. Далайп-Сэрэгэй Флодой һайндэр тэмдэглэхэбди, конкурс-харалга, спартакиада, сэрэгэй наадан болон бусад һонирхолтой юумэнүүдые үнгэргэхэбди. Тиихэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо туһалалсахабди. Эрхим отрядай нэрэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн лагериин долоон отрядуудай дунда эхилбэ, — гэжэ Игорь омогтойхоноор мэдээсэбэ. Тухайлхада, ухибүүдэй лагерьта амарха 24 үдэр һонёор лэ үнгэрхэ хэбэртэй.

Гусиноозерскын шахтоуправлениин ухибүүдэй лагерьта гурбан зуугаад ухибүүд амараад байна. Үшөө хоёр сезон үлэнхэй. Тиимэһээ яһала олон пионер болон һурагшад «Уголек» лагерьта амарханъ шуу.

Л. СЛЮНКИНА.

ЭМНЭЛГЫН ТҮБ

Республиканска больница хадаа Буряадаймнай эмнэлгын ехэхэн түб болоно. Больницын отделенинүүдтэ үбшэнүүдые таниха шэнэ арга хэрэглэгдэнэ. Тэрэ арга республика дотор нэбтэрүүлэгдэжэ байдаг. Үбшэ таниха арга нэбтэрүүлхэ, тэрэниие хэрэглэхэ талаар больницада эрдэм шэнжэлгын ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай.

Больницын отделенинүүд аптекэнүүдтэ абтаһан шэнэ эмүүдые шудалха, тэрээгээр аргалха хүдэлмэри саг үргэлжэ шэнжэлжэ байдаг. Тэрэшэлэн уушханай хирургиин ба травматологиин, шүдэ аргалалгын отделенинүүдтэ эмнэлгын шэнэ арганууд хэрэглэгдэдэг болонхой.

Тус больницада ажаллажа байһан мянга шахуу хүдэлмэрилэгшэдэй дунда мэргэжэл шадабари ехэтэй, шэн габьяатай хүнүүд олон. Жэшээлхэдэ, К. Д. Шопхоев, С. С. Бороноев, З. А. Баханова, А. М. Дудин, З. Б. Бадмаева гэгшэд РСФСР-эй габьяата врачнар юм. Буряадай АССР-эй габьяата 15 врач эндэ хүдэлнэ. Ажалдаа шалгарһан дээдэ, дунда эрдэмтэй медицинын олон хүдэлмэрилэгшэд коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха. Больницын олохон хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө мэргэжэл дээшэлүүлхын тула саг үргэлжэ оролдолго гаргана. 45 врач клиническэ ординатура дүүргэнхэй. Тиихэдэ больницын врачнар О. М. Боянова, Ю. В. Мункоев, Н. Б. Боянова гэгшэд медицинын эрдэмэй кандидадай зиндаатай болонхой.

Буряадай республикын ба РСФСР-эй габьяата врач А. М. Дудин республикадамнай, мүн Улаан-Үдэдэ 1925 онһоо хойшо ажаллана. Үнэн сэхэ ажалайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» гэжэ орденуудаар, В. И. Ленинэй ойн медаляар, «Элүүрые хамгаалгын отличник» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаһан байха юм. Мүнөө тэрэ больницада педиатраар хүдэлнэ. Больницын хирургын таһагые даагша А. И. Жалсараев СССР-эй Верховно Соведэй депутат юм. Хирургиин отделениин ординатор, 1-дэхи категориин хирург Е. Н. Цыбиков хадаа хүнэй зүрхэндэ шадамараар операци хэдэг байна. Мэргэжэл һайнтай түрүү хүдэлмэрилэгшэд больницада олон.

С. БАЛХАНОВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Арад зоной элүүрые хамгаалгын хэрэгтэ 32 жэл ажаллажа байһан ахалагша сестра Галина Семеновна Матханова зайн галай тусхай аппарадаар ажаллажа байна. 2. Раиса Романовна Васильева 1957 ондо ординатура дүүргээд, республикын больницада ажаллана.

К. ГАБАЕВАЙ фото.

АМЕРИКЫН СЭРЭГҮҮД ЕВРОПОДО ЯАХАДАА БАЙНАБ?

ЛЕВ СЕМЕЙКО,
полковник, сэрэгэй эрдэмэй кандидат

Европодо американ сэрэгүүд яахадаа байнаб, байһанайнь хэрэг бии гү, али үгы гү, гэһэн арсалдаан Атлантиин далайн хоёр талада гараба. «Байха ёһотойшье, ёһогүйшье» гэһэн тоо томшогүй олон һанамжа ороно.

Совет эрдэмтэ, СССР-эй Наукануудай академиин тусхай институдай ахалагша научна сотрудник Лев Семейко энээн тушаа һанамжаяа бэшэнэ.

Англиинхид урдынгаа байдал урдаа баридаг, француззууд гансал мүнөөнэйнгөө тала харадаг, америкынхид ерээдүй тухайгаал һанаагаа зободог гэжэ хэлсэдэг. Тиимэ гү, али бэшыень бү мэдэе. Зүгөөр Европын сэрэгэй-политическэ холбооной ерээдүйн байдал тухай хэлэхэ болоо һаа, Европыншье арадуудай, Америкыншье арадай һанаае тэрэнь зобооно.

Буу зэбсэг ара үбэртөө үргэлһэн 300.000 американ сэрэгүүд хорин табан жэлһээ дээшэ Европын газар дээрэ шэбээлшэнхэй, «коммунизмын добтолгоһоо демократи ба соёл болбосоролые хамгаалнабди» гэдэг байна. Теэд тэрээнһээ худал, тэмээнһээ тэнтэгэр юун байха бэлэй даа.

Европодо США-гай сэрэгүүдэй саашадаа байһанай хэрэг бии гү, үгы гү гэһэн асуудал мүнөө хурсаар табигдажа, гүрэн түрын шиидхэлгэ хүлеэжэ байха юм. Европодохи аюулгүй байдал хангаха асуудалаар зүблөө хэхэ бэлэдхэлэй ябажа байхада, эб найрамдалай зохид һайн программа КПСС-эй XXIV съездын дэбжүүлэн табяад байхада, мүн гадаадын ба дотоодынгоо политикые хубилгаха байнабди гээд США-гай Сагаан байшангһаа соносхоод байхада, американ сэрэгүүдэй Европодо байлга тухай асуудал табигдахаараа табигдана ха юм.

Гэхэтэй хамта, Вашингтоной засагаархидай хараа бодолынь президентын конгресстэ эльгээһэн бэшэг сооһоо яһала элеэр харагдана. Ушарынь юуб гэхэдэ, Европодохи сэрэгүүдээ Холбоото Штадууд хорооохо хүсэлгүй гэжэ президент сэхэ руунь хэлээ һэн. «Америкэ Баруун Европо хоёр адли зорилготой» гэһэн гоёонги худал үгэнүүдыень хажуу тээшэнь хаяа һаа, экономическа, политическэ, сэрэгэй гол ёһо шэнжэлэн үзэхэдэ, ямар шалтагаанаар тиигэжэ хэлэгдэдэгынь эли болоно.

Экономическа талаарнь абажа харабал, Европые «хамгаалха» эрилтэ монополинууд лэ ходо табина. Американ баяшуулай 21 миллиард доллар Европодо шургуулагдаа, жэл бүри 18 миллиард долларой эд бараае Европо гаргагдадаг гэжэ «Уоллстрит Джорнэл» соо бэшээтэй. Сэрэгүүдээ ондоо тээ абаашаад, тэрэ сэрэгэйнгээ хүсөөр экономическа аша туһаяа хамгаалхаһаа үлүү һайн юушьегүй гэжэ Вашингтоной засагаархид һанадаг. Тэрэнь империализмын үнинһөө хойшо баримталдаг заншал юм. Баруун оронуудта США-гай сэрэгүүдые байлгаха, тэдэнэй байлгые зүбшүүлхэ гэжэ Америкын политическэ ба сурталай ажал ябуулагшад «коммунис аюулаар» тэндэхи зониие гушаад жэл соо айлгажа байдаг.

Теэд Америкын сэрэгүүдые тиимэ зорилгоор Баруун Европодо байлгаха гэдэг һанамжые ухаансар бэрхэ политическэ ба ниитын ажал ябуулагшад һайшаадаггүй, тэрээн тухайгаа нэгэтэ бэшэ хэлэһэншье байнад. Хэрбээ экономическа талыень абажа хараха болоо һаа, Европоһоо сэрэгүүдээ гаргабал, США-гай мүнгэн жасаншье һайжарха һэн. Харин эгээл мүнөө үедэ тэдэнэр мүнгэнэй доройтолгодо ороод байха юм.

Политическэ талаарнь США юун гэнэб гэхэдэ, Европодо сэрэгүүдээ байлгахадаа, «Баруунай гүрэнүүдые хамгаалхада туһалнабди» гэжэ убайгүйгөөр хэлэдэг. Европодо нүхэсэжэ байһанайнгаа хубиие оруулнабди гэжэ тэдэнэр һаянай гоёор хөөрэлдэдэг болоо. Европодо американска империализм байгаа сагтань империализм яахашьегүй гэжэ вашингтонойхид бододог хэбэртэй. «Сэрэгэйнгээ хүсэ урдаа барилга» американ сэрэгүүдэй Европодо байлгын гол шалтагааниинь болоно. Үшөө олон жэл, удаан саг соо Европодо сэрэгүүдээ байлгаха хүсэлтэйень Сагаан байшангай эзэдэй үгэһөө ойлгожо боломоор.

Европые Индохитадтай адлидхахаар бэшэ юм ааб даа. Гэбэшье, Вьетнамдахи дайн тухай пентагоной материалнуудай газетэнүүдтэ толилогдоһоной һүүлээр Европодо сэрэгүүдээ ходо үлөөхэ гэһэн хархис түсэб США-да үгы гэжэ хэнэйшье этигэхэнь бэрхэтэй ха юм.

Эсэстэ, сэрэгэй талаар абажа харабал, НАТО-гой талаар. США-гай нүхэсэгшэдэй ядерна сэрэгүүдынь үшөө «һула» гээд Европодо сэрэгүүдээ байлгаха дуратайшуул хөөрэлдэдэг. Американ мундуу хүбүүдэй гэртээ харишоо һаань, Европын хэрэмүүд хэдэхэн хоногһоо бутаржа, унажа эхилхэ гэлсэдэг.

Европодохи юрынгөө сэрэгэй талаар Варшавска договортой тэнсэхэгүйбди, мүн географическа талаараа хүрэхэгүй, доро байдалтайбди гэһэн шалтагаа урдаа баряад, сэрэгүүдээ Европодо барижа байха һэмди гэжэ США-гай политическэ ба сэрэгэй ноёд нэгэтэ бэшэ хэлэһэн байха юм. Тиихэдээ, Европодохи сэрэгүүдээ хорооохоһоо байтагай, харин хүсыень нэмэхэ хэрэгтэй гэһэн тобшолол тэдэнэр гаргадаг.

Гансал сэрэгэй аза, сэрэгэй тала хаража, энэ асуудалда хандажа болохогүй, харин хамагай түрүүн гүрэнүүдэй ба тэдэнэй союзнигуудай уг зорилго, ондоо таладахи сэрэгэй-политическэ стратегиин бодото удха шанарые хараадаа абаха хэрэгтэй ха юм.

Теэд, Европодо американ сэрэгүүд үнэхөөрөө эб найрамдал сахихын тула байлгагдана гү гэжэ сэхэ руунь асуял.

Энээхэн районодохи (регионодохи) шахардуу байдал һуларуулхын тулада бэе бэедээ этигэхэһээ, тиигээд хоёр талын сэрэгүүдые шадаал һаа ехээр хорооохоһоо үлүү юуншье үгы гээд баруунай ехэ ноёд өөһэдөөшье ходо хэлэжэ байдаг.

Сэрэгэй хүсөөр айлгажа байхын тулада гү, али эб найрамдал үнэхөөрөө тогтоохын тулада американ сэрэгүүдые Европодо байлгаха хэрэгтэй гү—гэһэн хоёр ондоо һанамжа бии. Бүгэдэ ниитын аюулгүй байдал бэхижүүлэе гэдэг социалис оронуудай дурадхалнуудай хэр зүб байһаниинь, тиигэжэ үнэн сэхээр дурадхаһанаа арадуудтаа бодотоор тэдэнэй харуулжа шадаханъ хойшодоо харагдана, үзэгдэнэ бэзэ.

Теэд Советскэ Союзай, бусадшье социалис оронуудай эб найрамдалай зохид һайн дурадхалнуудта харюу болгон, буу зэбсэгээ, сэрэгүүдээ бүри ехэ болгохо программа НАТО-гой лиссабонско сесси дээрэ Холбоото Штадуудай үүсхэлээр табигдаба.

Европодохи хамтын аюулгүй байдал тухай дурадхал бэелүүлхын түлөө Советскэ Союз олон жэл соо оролдожо байха юм. Тэдэ асуудалнуудаар зүблөө зарлаха гэһэн дурадхал—Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай эрид сэхэ политикын аша үрэ мүн.

Варшавска договорто хабаадагша гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн дээрэ, бүри 1970 ондо Европын гүрэнүүдэй газар дээрэ байдаг хариин зэбсэгтэ хүсэнүүдые хорооохо асуудал хаража үзэхэ гэжэ хэлсэгдэһэн байгаа. Мүнөөнэй эрхэ байдалда американ сэрэгүүдэй заримыень Европоһоо гаргабал, хойшодоо хөөрэлдөө хэхэдэшье зохид байдалай бии болоходо туһалха бэлэй.

Европо түбидэхи хоёр ондоо байгууламжын сэрэгүүдээ урда урдаһаа табяад байхадань, эб найрамдалай хэрэгтэ тэрэнь аюултай гэжэ Советскэ Союз тоолоно. Совет коммунистнууд өөһэдынгөө съезд дээрэ Кремлиин Съезднүүдэй ордоной трибунаһаа иигэжэ соносхоо һэн: «Гадаадын баазануудые усадхаха гэжэ оролдонобди. Сэрэгүүдэй урда урдаһаа хаража, зүрилдэн байхада, тусгаар аюултай районуудтахи—хамагай түрүүн Центральна Европодохи сэрэгүүдые, буу зэбсэгые хорооохо гэжэ оролдонобди».

(АПН)

ХҮБҮҮНТНАЙ СЭРЭГЭЙ АЛБАНДА БЭЛЭН ГҮ?

АЛДАР ГАБЬЯАТАНТАЙ ТАНИЛСАН...

Улаан-Үдэ городой 2-хи профтехучилищиин директор Павел Федосеевич Чернусь коридор соогуур ябажа ябатараа, иимэ хөөрэлдөө дуулаба.

— Хоёрдохи ГПТУ-да сэрэгэй бэлэдхэл зааһаар үнинэйл. Теэд юундэ манда заанагүй гээшэб?

Павел Федосеевич сэхэ тэдэндэ ерэжэ, иигэжэ хэлээ һэн:

— Тэндэ һурагшадынь үнэхөөрөө сэрэгэй дүрим үзэдэг, буугай оньһо шудалдаг юм. Удахагүй бидэшье үзэдэг болохобди. Тэсэжэ үзэгты.

Тэрэ офицер байһан туладаа сэрэгэй хэрэгэй хэр зэргэ туһатайень, һурагшадые ямараар журамтай болгохо байһыень һайн ойлгоно ха юм. «Сэрэгэй эхин бэлэдхэл» гэһэн предмедэй удангүй бии болохыень мэдэнэ. Гэбэшье бодото дээрээ ямар байха тухайнь хүсэд мэдэнэгүй даа. Эгээл тиимэһээ Железнодорожно районой военкомадта орожо, һанажа ябаһанаа сэхэ руунь хөөрэлдэхэ гэжэ бодоо һэн. Военкомадай хүдэлмэрилэгшэ Константин Иванович Фомин директорэй юундэ ерэһыень ойлгоходоо, үнэн сэдьхэлһээ баярлаа бэлэй.

— Би өөрөө ошохо һанаатай байгааб,— гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

— Тэдэнэр удаан хөөрэлдэжэ, юу хэхэ тухайгаа зүбшэбэ. Һуралсалай ном, буунууд олдохо болобо. Гансал багша үгы. Сэрэгэй хэрэг мэдэхэ, нарин хүмүүжүүлэгшэ хэрэгтэй. Тиимэ хүниие хүрэ хүрэһөөр олохонь хэсүүтэйшэг байгаа. Һүүлэй һүүлдэ коммунист Николай Николаевич Макарцев дээрэ тогтоо бэлэй. Тэрэ физкультура заадаг һэн. Павел Федосеевич хэшээлдэнь орохо бүхэндөө баяр баясхалантай гарадаг байха. Үнэхөөрөөшье хэшээлээ һонирхолтойгоор үнгэргэжэ шададаг. Училищиин һурагшад спортоор город доторoo нэгэнтэ бэшэ түрүү һуури эзэлдэг байһан. Эгээл тиимэһээнь олон тоото кубогууд жэрытэр табяатай. Николай Николаевич запасай лейтенант юм. Дурадхаад лэ туршаха болоо гэжэ директор шиидэбэ.

Н. Н. Макарцев энэ дурадхалыень дуратайгаар хүлеэн абаа һэн. Үхибүүдые сэрэгэй хэрэгтэ һургаһайб гэжэ өөрөө үнинэй һанажа ябаа бшуу. Сэрэгэй эхин бэлэдхэлэй программа анхаралтайгаар шудалжа, хэхэ юумэн тухайгаа дахин дахин бодомжолжо үзөө һэн.

Уданшьегүй тэрэниие сэрэгэй комиссариадта дуудаа бэлэй. К. И. Фомин училищиин сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэтэй юунһээ эхилхэ, юу хэхэ тухайгаа даамайгаар хөөрэлдэбэ. Эгээ һүүлдэ нүхэр Фомин иимэ дурадхал оруулаа һэн:

— Округой штабай дэргэдэхи һуралсалай методическа сборой һарын курсада ошохо болоолта даа. Сэрэгэй хэрэг яажа зааха тухайгаа тэндэ дэлгэрэнгыгээр танилсахат.

Тиигэжэ Николай Николаевич һурагшадта сэрэгэй хэрэг яажа зааха, гүнзэгы ойлгосо үгэхэ тухайгаа тодорхойгоор мэдэжэ абаа.

Училищидань сэрэгэй хэрэг зааха тусхай таһаг бии болгогдоо һэн. Шэнэхэн стол, стулнууд табигдаба. Шкаф соонь хэрэгтэй номууд бии. Һуралсалай болон документальна фильмүүдые харуулха кинопроектор бии болгогдожо, газетэ ба журналнууд стол дээрэ дэлгээгдээ. Таһалга соонь ороходо, гэрэлтэй һаруул, зохид. Дайшалхы алдар солын таһалга соо ороһондол, бэеэ шангаар барин, һэргэгээр зогсохо дуран хүрэхэ юм.

Эгээн түрүүшээр эрэлхэг габьяагай хэшээл үнгэргэгдэдэг заншалтай болонхой. Мүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсагшадтай һурагшад саг үргэлжэ уулзадаг юм. Һүүлэй үедэ запасай офицернүүд Александр Васильевич Горох, Николай Павлович Попов болон бусад олон нүхэд дайнда ябаһан тушаагаа һурагшадта һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэһэн байна. Нүхэр Горох наһан соогоо олон юумэ үзэһэн хүн. Москва болон Сталинград шадар хархис немецүүдые сохилсоһон, Польшые сүлөөлэлсэһэн байна. Үбсүү дүүрэн орденуудынь үхибүүдэй дура сэдьхэл буляана. Һүүлээрнь һурагшад асуудалнуудые олоор табижа, һонирхоһон юумэеэ улам гүнзэгыгөөр мэдэжэ абадаг болоо.

Мүн тиихэдэ манай Буряадай хүбүүн, Советскэ Союзай Герой Сергей Николаевич Орешковтэ зорюулагдаһан уулзалга үнгэргэгдөө. Николай Николаевич Жамбал Тулаевай, Гармажаб Гармаевай, Василий Хаптаевай дайшалхы габьяа тухай сэдьхэл буляамаар хөөрэжэ үгөөд, сэрэгэй хэрэг гүнзэгыгөөр шудалжа, Эхэ орондоо хизааргүй дуратай байхыень, эртээнһээ албанда бэеэ бэлдэхыень һурагшадые уряалһан байха юм.

— Сэрэгэй алба хэхэ сагай болзор хороогдоо. Ямаршье сагта сэрэгшэ бэлэн байха зэргэтэй. Тиимэһээ, үхибүүд, богонихон саг соо программаар хараалагдаһан һуралсал гаража, эртээнһээ бэеэ бэлдэхэ ёһотойт,— гэжэ Николай Николаевич һурагшадта ходо һануулан хэлэдэг.

Нэгэтэ Николай Николаевич класстаа орожо, Калашниковай автомат, пулемет, карабин, граната сүмөөхэнөөр стол дээрээ табиһан юм.

— Зай, мүнөө таанар эдэ буу зэбсэгүүдэй оньһонтой танилсахат. Манай буу зэбсэг дэлхэй дээрэ эгээн һайн гэжэ тоологдодог юм. Үхибүүд, дайнай болоһон газарта хэн буу зэбсэгэй оньһо өөрынгөө табан хургандал мэдэнэб, имагтал тэрэ амжалта туйладаг,— гэжэ һанамжаяа хэлээд, хэшээлээ эхилээ бэлэй.

Сэрэгэй-патриотическа хүдэлмэриин һайнаар ябуулагдахада, үхибүүдэй журам жэшээгүй дээрэ болоодхёо. Училищиин һаруул ута коридор соогуур Буряадай геройнуудай дүрэнүүд үлгэгдэнхэй. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда баатаршалга гаргаһан хүбүүд, басагадай намтар суглуулагданхай.

Шефтээ абаһан сэрэгэйнь частьһаа саг үргэлжэ сэрэгшэд ережэ, һурагшадтай уулзалга үнгэргэдэг, туһаламжа үзүүлжэ байдаг юм.

Һурагшадые Эхэ орондоо хизааргүй үнэн сэхээр хүмүүжүүлхэ арга дүршэл Николай Николаевич үдэрһөө үдэртэ бэдэрдэг, яажашье һаань материалаа ойлгосотой һайнаар тайлбарилхые оролдодог байна.

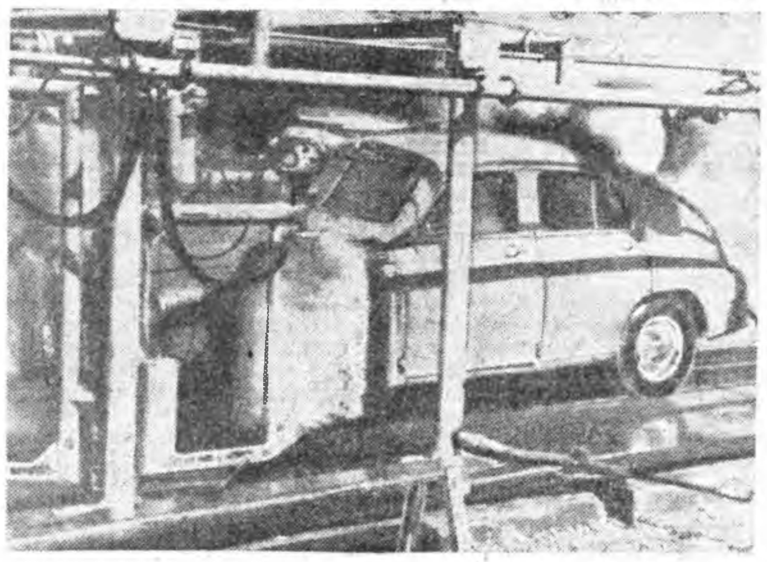
— Гансахан секунда дайнай үедэ ямар удха шанартай юм? — гэжэ нэгэтэ Саша Кожевин һураба.

Хайшан гэжэ ойлгосотойгоор тайлбарилхаб? Түрүүлһэн хүниинь лэ илаха гэһэн девиз доро хөөрэлдөө үнгэргөө бэлэй. Һурагшад марташагүйгөөр хадуун ойлгожо абаа.

Эрхим һайн дүн туйлажа шадаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тус училищида һони һонин номуудаар уншагшадай конференци үнгэргэгдэһэн байна. Гадна үхибүүд сэрэгэй частьда ошожо, сэрэгшэдэй ажабайдалтай танилсаһан байха юм.

Иигэжэ олон юумэ ойлгохо, мэдэхэ болоһон һурагшадай саашадаа амжалтатай ябаха байһандань һэжэг түрэнэгүй.

А. ГОРЯЧИЙ.

ЗОХИД БОЛОО

Улаан-Үдын хүнгэн автомобиль болон мотоциклнуудые техническэ талаар хангадаг станци байгуулагдаһаар жэл үнгэрөө. Энэ үе соо предприятиин коллектив хүн зоной эрилтэ хангаха талаар яһала ехэ юумэ хээ.

Анхандаа хүнүүд хубиингаа машина угаахын тулада гол горхоной хажууда хэдэн часаар зогсодог һэн. Үгышье һаа, сүлөө саг оложо ядан, шабар шабха болошоһон машинаар ябаха ушартай болодог бэлэй.

Хүнгэн автомобильнуудые угаадаг автомат түхеэрэлгэ тодхохые энэ станциин коллектив шиидэһэн байгаа. Энэ түхеэрэлгэ июль һарада ашаглалгада үгтэжэ, хүн зониие ехэтэ баясуулаа. Мүнөө 1,5 минутын туршада энэ агрегат машиные ялагар салагар болотор угааха аргатай юм.

Слесарь-хабсаргагшад Иван Михайлович Чужакин, Михаил Измалков, мастернууд Владимир Козлов, Валерий Мостовской болон бусад шэнэ түхеэрэлгэ болзорһоонь урид ашаглалгада үгэхын тулада һайнаар хүдэлнэ. Тэдэнэр хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 28-да дүүргөө һэн. Жэлэйнгээ даабари декабриин 25-да дүүргэхэбди гэжэ тэдэнэр үгөө үгэбэ.

Зураг дээрэ: 1. Хүнгэн автомобильнуудые угаадаг түхеэрэлгэ. 2. Мастер В. Козлов.

Д. БАЛДАНОВАЙ фототекст.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ШАНДА ХҮРТЭГШЭД

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхитэдэй республиканска суглаан Улаан-Үдэдэ һаяхан үнгэргэгдөө. Наймадахи табан жэлэй түсэб дүүргэлгэдэ онсо шалгарһанайнгаа түлөө наймаанай олохон хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар гүрэн түрын хайра шагналда хүртэһэн байгаа.

Буркоопсоюзай автобазын жолоошон Николай Федорович Ширяев, Зэдын райпотребсоюзай түрүүлэгшэ Базар Бадмажапович Будаев Октябриин Революциин ордендо хүртөө.

— Капитальна заһабарилгада оруулангүй, «ГАЗ-51» машинаяа миллион километртэ ябуулһан байнаб. Манай автомобильна промышленность эрхим машина гаргана даа. Эзэн ёһоор хандаха хэрэгтэй, тиигээл һааш, совет машина һанаһан газарташни хүргэхэ, хэрэгтэй юумыешни асарха,— гэжэ жолоошон нүхэр Ширяев орден энгэртээ зүүгээд байхадаа, баяртайгаар мэдүүлээ.

Һүүлээрнь Кабанскын аймагай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин магазиниие даагша Л. А. Аксеновада, Баргажанай аймагай Улаһай сельпогой магазиниие даагша Н. В. Дугаровада, «Аршан» курортын столовын тогоошон Е. И. Левицкая болон бусад олон нүхэдтэ Ажалай Улаан Тугай орден барюулагдаһан байна.

Д. КОЛМАКОВ.

ШЭНЭ АЖАХЫ

Прибайкалиин аймагай Колок гэжэ нуурта загаһа үсхэбэрилэн олзоборилхо, тэрэшэлэн энэ нуурай оршондо ажалшадай амаралта эмхидхэхэ зорилгоор загаһа олзоборилхо ажахы эмхидхэхэ гэһэн тогтоол Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет абаба.

Тэрэ нуур шадар республикын ажалшадай амарха газар бии болгохо. тэндэ загаһа үсхэбэрилхэ, олзоборилхоһоо гадна. нуур тойроной ой модые болбосон түхэлтэй болгохоор Буряадай АССР-эй Ой модоной ажахын министерство уялгалагдаба.

Хамтын һуралсал

ПРАГА. (ТАСС). ЧТК агентствын дамжуулһанай ёһоор, Варшавска договорто хабаадагша гүрэнүүдэй Нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин түсэбөөр агаарай сэрэгүүдэй, огторгойе сахин хамгаалха сэрэгүүдэй хамтын һуралсал Чехословаки ба Польшодо июлиин 5—12 үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэбэ.

Совет Армиин сэрэгшэд, Польшын ба Чехословакиин Арадай Армиин сэрэгшэд тэрэ һуралсалда хабаадалсаба.

ЧССР-эй Национальна обороной министр генерал-полковник М. Дзур гэгшын хүтэлбэрилһэн тэрэ һуралсал союзна сэрэгүүдэй хамтаараа байлдаа хэхэ арга методүүдые улам һайн болгоходо, мүн аха дүү арминуудай дайшалхы хани барисаа бэхижүүлхэдэ туһалба.

Болгариин помидор

СОФИ. (ТАСС). Болгариин помидор Советскэ Союз худар ехээр эльгээгдэжэ эхилээ. Мүнөө үедэ түмэр замаар, Дунай мүрэнөөр, далайгаар 10 мянган тонно ябуулагдаад байна. Хамта дээрээ 90 мянган тонно помидор СССР-тэ худалдагдаха гэһэн хэлсээн баталагданхай. Тэрэнэй ехэнхиинь бури энэ һарада ябуулха юм.

Франциин Компартиин Политбюрогой мэдүүлгэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Франциин парламентын делегациин бүридэлдэ орожо, КНР ошолсохо болоһон Национальна суглаанай хэдэн коммунист—депутадуудай КНР ошолгыень хоримжолһон Хитадай правительствын хараа бодол «Юманите» газетэдэ толилогдоһон Франциин Коммунис партиин Политбюрогой мэдүүлгэ дотор эрид буруушаагдана.

Империалистнуудые үгы хэхэ хүсэлтэйбди гэдэг Мао Цзэ-дунай хитад правительство империализмда эсэргүү эгээн лэ эрид тэмсэлшэдые— коммунист-депутадуудай Хитад ошохыень хоримжолбо гэжэ Франциин Компартиин Политбюрогой мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Хитадай правительство коммунист-депутадуудые делегациин бүридэлдэ оруулхагүй гэһэн эрилтэ табихадаа, Франциин дотоодын хэрэгүүдтэ, тусгаарлабал Национальна суглаанай хэрэгүүдтэ болошогүйгөөр хамаархалсана гэжэ тэрэ мэдүүлгэ соонь баһа хэлэгдэнхэй.

Империализмда эсэргүү хүсэнүүдэй эб таһалдуулха, хүсэлөө сэхэ руунь харуулһан маоистнуудай правительствын болошогүй хараа бодолые Франциин Коммунис партиин Политбюро буруушаана.

ХИЛЫН СААНАҺАА

РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

МАРОККОДОХИ БАЙДАЛ

РАБАТ. (ТАСС). Мароккодо гүрэнэй урбалта хэхэ һэдэлгэ гараһан дээрэһээнь хоёрдохи Хасан хаан яаралтай пресс-конференци үнгэргэбэ. Буруутаһан тэрэ үгэсэлгые хэдэн дээдэ офицернүүд хүтэлжэ байба гэжэ хаан хэлэбэ. Тэдэнэй тоодо—хаанай сэрэгэй кабинедэй директор генерал Медбух, сэрэгэй округой начальник Бугрин, сэрэгэй һургуулинуудай начальнигууд ба бусад оролсоно.

Үгэсэлгэ эмхидхэгшэдэй список дүүрэнээр хожом толилогдохо гэжэ хаан мэдүүлбэ.

Үгэсэлгын шэнжэ тухай хэлэхэдээ, тэрэниие армиин үймөөн, «бүлэг үймөөшэдэй» гаргаһан ааша гэжэ хаан сэгнэбэ. Үймөөшэд Рабат хотын радиостанци эзэлжэ абаад, намайе үхөө гэжэ яаралтайгаар мэдээсэһэн байгаа.

Нацида хандаһан бэшэг соонь оппозиционно, политическэ ба профсоюзна ажал ябуулагшадта һэргылгэ хэгдэһэн байна.

РАБАТ. (ТАСС). Сэрэгэй үймөөнэй үедэ наһа бараһан хүнүүдые Рабадта хүдөөлүүлбэ. Ниислэл хотодо, хото шадар үймөөшэдэй эсэргүүсэлгэ бүри мүһэн дарагдаба гэжэ МАП агентство мэдээсэнэ.

Хусейн хаан Амманһаа Рабат ерэбэ. Тэрэ ерэлгэнь Марокнодохи һүүлэй ушаралнуудтай холбоотой юм.

РАБАТ. (ТАСС). Гүрэнэй урбалта үйлэдэхэ һэдэлгын һүүлээр Марокнын ниислэл хото юрынгөө байдалда бусажа оробо. Магазинууд, кафе ба ресторанууд нээгдэбэ. Гүрэнэй ба ниитын зургаанууд урдынгаа ёһоор хүдэлжэ байна. Кинотеатрнууд хүдэлжэ эхилээ. Танк ба бронемашинанууд городой үйлсэнүүдһээ гаргагдаа. Гансал правительственна зургаанууд һахюултай зандаа.

Сэрэгэй үймөөнэй үедэ алуулһан, агаарай сэрэгүүдые командалагша Дрисс Нмиши ба үшөө 19 дээдэ офицер хүдөөлүүлэгдэбэ.

Ороной экономическа тон томо центр болгошо Касабланкын порт Марокнын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хиналтада абтаба.

РАБАТ. (ТАСС). Премьер-министр А. Лараки, дотоодын хэрэгүүдэй министр М. Уфкир, мароккан бусад хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар хоёрдохи Хасан хаан зүблөө үнгэргэбэ. Гүрэнэй урбалта үйлэдэхэ һэдэлгын һүүлээр орон соо тогтоһон байдал зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Сэрэгэй үймөөнэй үедэ алуулһан полковник Буазз Булхимез гэгшын орондо подполковник Арзаз Эль-Хадж гэгшые хаанай жандармериин командалагшаар хаан томилбо гэжэ зүблөөнэй һүүлээр соносхогдобо.

Бүхы резервистнүүд сэрэгэй албанда татагдаад, 30 үдэр һургагдахань гэжэ Марокнын ниислэл хотодо соносхогдобо.

ПАРИЖ. (ТАСС). Марокнын армиин подразделени Рабадта байдаг Ливиин посольствын харша худар орожо, Ливиин дипломадуудые гэрэй арестдэ һуулгаба. Марокнын засагаархид Ливиин посольствын документнүүдые хуряан абажа, шалгажа байха юм. Посольствотой телефонно холхоо холбоон таһалагдаба.

Рабадтахи Ливиин элшэн сайдай, Ливиин бүхы гражданинуудай ами бэеын түлөө дүүрэнээр харюусахат гэһэн һануулга Марокнодо Ливиин талаһаа оруулагдаба.

«Үймөө хэгшэдтэй һаналаа нэгэдэгты» гэжэ Марокнын зониие Ливиин засагаархид ходо уряалжа байгаа гэжэ хоёрдохи Хасан хаан «Европо-1» гэжэ Франциин радиостанциин түлөөлэгшэтэй хөөрэлдэхэдөө, мэдүүлһэн байна.

РАБАТ. (ТАСС). Гүрэнэй буруу һүрэһэн урбалтын 10 хүтэлбэрилэгшэд буудагдаба гэжэ Марокнын мэдээсэлэй министерство соносхобо. Тэдэнэй дунда 4 генерал, 6 дээдэ офицер оролсоно.

Индиин буруушаалга

ДЕЛИ. (ТАСС). Зүүн Пакистанда буу зэбсэг Холбоото Штадуудай ходо худалдажа, үгэжэ байһан дээрэһээнь буруушаалгын ното Холбоото Штадуудта Инди ябуулба.

Бирагүй хэмжээн

РАШИНГТОН. (ТАСС). Юумэнэй үнэ сэнгэй ехээр нэмэжэ мүнгэнэй үнэгүй болоһон эрхэ байдалда хүдэлмэригүйшүүлые улам олошоруулһан правительствын экономическа политикада США-гай зоной бүри ехээр дурагүйтэжэ байхадань, Сагаан байшандахи засагаархид арга мүрөө бэдэрхэ баатай болоно.

Барилгада, транспорт дээрэ, бусадшье зарим һалбаринуудта ажал нэмэжэ хангаха программа бэелүүлгэдэ хоёр жэлэй турша соо 2,2 миллиард доллар һомолхо тухай хуулиин проектдэ президент Никсон гараа табиба.

Гэбэшье, президентын гараа табиһан тэрэ проект ахир тулюур хэмжээн гэжэ сэгнэгдэнэ. Яахадааб гэхэдэ, мүнөө жэл ажалай оройдоо 150 мянган һуури нэмэжэ бии болгохо гэжэ правительственна түсэбөөр хараалагдана. Тиихэдээ Вьетнамдахи дайнда хабаадалсагшад гол түлэб тэрэ ажалда абтаха болоно. Гэхэтэй хамта, Вьетнамһаа бусажа ерэһэн ажал оложо ядаһан аяар 350 мянган хүн тоологдоно. Бүхыдөө 5,5 миллион хүн энэ орон соо ажалгүй ябадаг. Тэрээниие хараадаа абабал президентын гараа табиһан хуулиин проектые далай соохи дуһал гэжэ нэрлэхээршье бэшэ.

Президентын гараа табиһан хуулиин проект олон түмэн хүдэлмэрилэгшэдые хайхарангүйгөөр орхино.

Премьер-министр Сатогай мэдүүлгэ

ТОКИО. (ТАСС). Япон гүрэн яһала ехэ зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй байха ёһотой гэжэ пресс-конференци дээрэ Японой премьер-министр Сато мэдүүлбэ.

Эзэмдэгшэдэй зэрлиг ааша

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Эзэмдэһэн газар дайда дээрээ хүнэй эрхые Израилиин хаһажа байһыень шалгаһан ООН-ой тусхай комисси Израилиин түрмэ ба концлагерьнуудта хаагдаһан хүнүүдтэй уулзажа, хөөрэлдэхэ зуураа, араб зониие Израилиин засагаархидай зэрлиг муухайгаар зобоожо байһыень тодоруулба.

Гэршэ Мохаммад Абу Бакри гэгшын шүдыень мулта сохёо, хүлэйнь табгайнуудые галдаа. Аяар 14 һарын турша соо тэрэниие элдэбээр тамалаа: хүйтэн уһа адхаа, тамхинай галаар хайраа, зуудаг нохойнуудые табяа, халуун шэрэм дээрэ зогсоогоо.

Ондоо нэгэ гэршэ Абдулу Дал... гэгшые Израилиин эзэмдэгшэд жэлһээ үлүү түрмэдэ ямаршье гэмгүйгөөр юрэ хаажа байба. Тэрэ хүниие халтад гээл һаа сохидог байгаа. Имэрхүү жэшээнүүд олон.

Араб газар дайда дээрэхи шажанай хүшөө памятнигуудые, Зүүн Иерусалимые Израилиин эзэмдэгшэд ходо һандаргажа байдаг тухайнь комиссиин делегацида гэршэнэр хөөрэжэ үгэбэд.

ФРГ-гэй правительствын захиралта

БОНН. (ТАСС). Германиин хоёрдохи гүрэнэй — Германиин Демократическа Республикын имагтал хуулита нэрыень хойшодоо хэрэглэжэ байха гэһэн захиралта Федеративна Республикын зургаануудта ФРГ-гэй правительство үгэбэ. ФРГ-гэй правительствын түлөөлэгшэ Алерс пресс-конференци дээрэ тиигэжэ мэдээсэбэ.

ХДС (ХСС) гэжэ партиин засагаа гартаа барижа байха үедэ гаргагдаһан, ГДР-ые өөрынь нэрээр нэрлэхэгүй гэжэ захирһан урданай заабаринууд һүүлэй энэ захиралтаар үгы болгогдобо.

Эзэрхэг түримхэйшүүлые зэбсэгжүүлнэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Холбоото Штадууд Израилиие зэбсэгжүүлхэ ябадалаа үргэлжэлүүлһээр.

«С-130» гэжэ американ транспортна хүндэ самолёдуудые Израильда эльгээхэ программа эршэмтэйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Мүн жолоошогүйгөөр ниидэдэг реактивна 30 самолет Израильда һаяар ябуулагдаха. Гадна «Хьюз Эйеркрафт» гэжэ сэрэгэй-промышленна концерн Израильда сэрэгэй хэдэн завод бариха техническэ документаци зохёожо дүүргэбэ.

Тэрэнь багадаад, Израилиин засагаархид американ буу зэбсэг үшөө ехээр абаха оролдолго гаргажа байха юм.

МЭРГЭН БУУДАГШАДАЙ МҮРЫСӨӨН

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн соогуур мэргэн буудагша байһаараа суурхаһан Советскэ Союзай Герой Жамбал Ешеевич Тулаевай нэрэмжэтэ шангай түлөө сэрэгэй албанда татагдаха залуушуулай заншалта республиканска мүрысөөн энэ жэлдэ 11-дэхеэ үнгэргэгдэбэ. Республиканска мүрысөөнэй урда тээ аймаг аймагта мэргэн буудалгаар мүрысөөн үнгэргэгдөө һэн. Тэрээндэ хэдэ мянган залуушуул хабаадалсаа. Тэдэнэрэй олонхидынь мэргэн буудагшын разрядай нормо бэелүүлээ.

Улаан-Үдын Советскэ районой болон Түнхэнэй аймагай түлөөлэгшэд мэргэнээр буудажа, бусадай дундаһаа шалгарһан байна. Түрүү һуури эзэлһэн эдэ районуудай команданууд облвоенкомадай болон ДОСААФ-ай республиканска комитедэй дамжуулгын кубогта хүртөө. Түнхэнэй эдиршүүл нютагайнгаа баатар хүбүүн Ж. Тулаевай нэрэмжэтэ кубогта түрүүшынхеэ хүртэжэ, ехэтэ баясаа. Энэ амжалта туйлаха хэрэгтэнь райвоенком А. А. Абакшиновай үүргэ ехэ. Юуб гэхэдэ, тэрэ өөрөө 1-дэхи разрядай мэргэн буудагша байһан хүн. Мүнөө жэлдэ райвоенком аймагайнгаа командые һориһон байна.

Городой болон хүдөөгэй томо районуудай бүлэгтэ оролсоһон Советскэ районой мэргэн буудагшад шангай бүхы гурбан һууриие эзэлээ. Владимир Филиппов, Валерий Храбрых, Сергей Лхамажапов гэгшэд нүхэд сооһоо шалгаржа, тус тустаа 259, 255 251 очко бэшүүлээ.

Сэрэгэй бuугаар буудахадаа, Валерий Храбрых (Улаан-Үдэ) 96 очко. Хэрэнэй дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Олег Петухов—84, Геннадий Усольцев 83 очко (хоюулан Түнхэн) абаһан байна.

1, 2, 3-дахи һууринуудые эзэлһэн спортсменүүд дипломуудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа.

О. ЦЫБИКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мэргэн буудалгаар түрүү һууринуудай нэгые эзэлһэн Сергей Лхамажапов (Улаан-Үдэ).

Авторай фото.

«ПРАВДА БУРЯТИИ» МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Партком ба түрүү дүй дүршэл» гэһэн түрүү бэшэг. «Ехэ үбһэн хуряагдахал» гэжэ А. Ефремовэй репортаж. «Сүүдхэ бүри — 12 килограмм һүн» гэжэ статья. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой пленумэй материал. В. Тресковой «Эгээл богони харгыгаар» гэһэн статья. «Урданайхяар ажаллажа болохогүй» гэһэн А. Пинскерэй статья.

Гурбадахи хуудаһанда: «Байгаалиин баялиг зүбөөр ашаглаха» гэжэ ТАСС-ай интервью. Эрдэм, техникын шэнэ һонин тухай материалнууд. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Редакцида ерэһэн бэшэгүүд «Ехэ харгын урда тээ» гэһэн интервью. Спортын һонин. Соносхолнууд.

ЭНХИР ЭКРАН

МОСКВА ХАРУУЛНА: 14.30 — орон доторхи һонин. 14.35 — Миланска театрай дуушан Елена Сулиотис дуулана» гэһэн дамжуулга. 15.20 — «Буратиногой выставкэ» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 15.50 — литературна дамжуулга. 17.20 — «КПСС-эй XXIV съездын материалнуудые шудалагшадта туһаламжа» гэһэн дамжуулга. 17.50 — «Ородой калейдоскоп» гэһэн хүгжэмтэ телевизионно фильм. 18.35 — орон доторхи һонин. 18.50— «Сага о Форсайтах» гэһэн Англиин уран һайханай телевизионно фильмын 3—4-дэхи серинүүдынь харуулагдаха.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 21.00 — телепанорама. 21.20 — «Хүдөөгэй час» гэһэн телевизионно журнал. **МОСКВА ХАРУУЛНА:** 22.30 — «КПСС-эй XXIV съездын материалнуудые шудалагшадта туһаламжа» гэһэн дамжуулга. 23.00 — «Сага о Форсайтах» гэһэн Англиин уран һайханай телевизионно фильмын 6—7-дохи серинүүдынь харуулагдаха.

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Н-02463. Заказ № 1005.